

ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΤΗΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΩΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΔΗΜΟΚΡΑΤΙΑΣ

16 Δεκεμβρίου 2021

ΤΕΥΧΟΣ ΔΕΥΤΕΡΟ

Αρ. Φύλλου 5938

ΑΠΟΦΑΣΕΙΣ

Αριθμ. 162322/Δ2

Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος της Μουσικής των Α', Β' και Γ' τάξεων Γυμνασίου.

**Η ΥΦΥΠΟΥΡΓΟΣ
ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Έχοντας υπόψη:

1. Τις διατάξεις της περ. γ της παρ. 11 του άρθρου 5 του ν. 1566/1985 (Α' 167), όπως τροποποιήθηκε και ισχύει με τις διατάξεις του άρθρου 7 του ν. 2525/1997 "Ενιαίο Λύκειο, πρόσβαση των αποφοίτων στην Τριτοβάθμια Εκπαίδευση, αξιολόγηση του εκπαιδευτικού έργου και άλλες διατάξεις" (Α' 188).

2. Τις διατάξεις της υποπερ. ββ' της περ. α της παρ. 3 του άρθρου 2 του ν. 3966/2011 «Θεσμικό πλαίσιο των Πρότυπων Πειραματικών Σχολείων, Ίδρυση Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής, Οργάνωση του Ινστιτούτου Τεχνολογίας Υπολογιστών και Εκδόσεων «ΔΙΟΦΑΝΤΟΣ» και λοιπές διατάξεις» (Α' 118).

3. Τις διατάξεις του άρθρου 175 του ν. 4823/2021 «Αναβάθμιση του Σχολείου, ενδυνάμωση των εκπαιδευτικών και άλλες διατάξεις» (Α' 136).

4. Τις διατάξεις του άρθρου 90 του Κώδικα Νομοθεσίας για την Κυβέρνηση και τα κυβερνητικά όργανα (π.δ. 63/2005, Α' 98), το οποίο διατηρήθηκε σε ισχύ με την παρ. 22 του άρθρου 119 του ν. 4622/2019 (Α' 133).

5. Το π.δ. 81/2019 «Σύσταση, συγχώνευση, μετονομασία και κατάργηση Υπουργείων και καθορισμός των αρμοδιοτήτων τους - Μεταφορά υπηρεσιών και αρμοδιοτήτων μεταξύ Υπουργείων» (Α' 119).

6. Το π.δ. 84/2019 «Σύσταση και κατάργηση Γενικών Γραμματειών και Ειδικών Γραμματειών/Ενιαίων Διοικητικών Τομέων Υπουργείων» (Α' 123).

7. Το π.δ. 2/2021 «Διορισμός Υπουργών, Αναπληρωτών Υπουργών και Υφυπουργών» (Α' 2).

8. Την υπό στοιχεία 168/Υ1/08-01-2021 απόφαση του Πρωθυπουργού και της Υπουργού Παιδείας και Θρησκευμάτων με θέμα «Ανάθεση αρμοδιοτήτων στην Υφυπουργό Παιδείας και Θρησκευμάτων, Ζωή Μακρή» (Β' 33).

9. Την υπό στοιχεία 104671/ΓΔ4/27-09-2021 υπουργική απόφαση «Πιλοτική Εφαρμογή Προγραμμάτων Σπουδών στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση» (Β' 4003).

10. Τις υπ' αρ. 55/14-10-2021 και 56/21-10-2021 πράξεις του Δ.Σ. του Ινστιτούτου Εκπαιδευτικής Πολιτικής.

11. Το γεγονός ότι από την παρούσα απόφαση δεν προκαλείται δαπάνη, σύμφωνα με την υπό στοιχεία Φ.1/Γ/760/145383/Β1/12-11-2021 εισήγηση του άρθρου 24 του ν. 4270/2014 (Α' 143) της Γενικής Διεύθυνσης Οικονομικών Υπηρεσιών του Υπουργείου Παιδείας και Θρησκευμάτων, αποφασίζουμε:

Άρθρο μόνον

Το Πρόγραμμα Σπουδών του μαθήματος της Μουσικής των Α', Β' και Γ' τάξεων Γυμνασίου ορίζεται ως εξής:
Α. ΦΥΣΙΟΓΝΩΜΙΑ ΤΟΥ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Το Πρόγραμμα Σπουδών Μουσικής για το Γυμνάσιο αποτελεί μια πρόταση που γίνεται με όραμα τον σταδιακό μετασχηματισμό της παιδείας, στη βάση μιας πραγματιστικής προσέγγισης του σχολείου, αξιοποιώντας τις υπάρχουσες θεσμοθετήσεις, τις λειτουργικές δομές και το ανθρώπινο δυναμικό του σχολείου. Αποτελεί ένα ανοικτό και ευέλικτο Πρόγραμμα Σπουδών (ΠΣ) σε άρρηκτη συνέχεια του ΠΣ Μουσικής για το Δημοτικό, το οποίο διευκολύνει τον/την εκπαιδευτικό να οργανώσει και να σχεδιάσει το μάθημα της Μουσικής σύμφωνα με τις ανάγκες και τα ενδιαφέροντα των μαθητών/-τριών, ακολουθώντας την αρχή της διαφοροποιημένης διδασκαλίας, μέσα από καινοτόμες διδακτικές προσεγγίσεις και αξιοποιώντας τις δυνατότητες των νέων τεχνολογιών και των ψηφιακών μέσων. Τα παραπάνω προϋποθέτουν την ύπαρξη του μαθήματος της Μουσικής ως ένα αυτόνομο, διακριτό γνωστικό αντικείμενο στο πλαίσιο του μαθήματος του Πολιτισμού και Δραστηριοτήτων, το οποίο διδάσκεται από απόλυτα εξειδικευμένους/-ες εκπαιδευτικούς, όπως ισχύει σήμερα στα ωρολόγια προγράμματα του Γυμνασίου.

Οι γενικοί στόχοι του ΠΣ Μουσικής για το Γυμνάσιο αναφέρονται σε όλες τις εκφάνσεις της μουσικής αγωγής που μπορούν να πραγματοποιηθούν στο πλαίσιο της εκπαίδευσης στο Γυμνάσιο και σε συνέχεια της εκπαίδευσης στο Δημοτικό. Οι γενικοί στόχοι του ΠΣ, συν-

δεόμενοι με συγκεκριμένα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, αναπτύσσονται σπειροειδώς, διαρθρωμένοι εντός τεσσάρων Θεματικών Οργανωτών. Αφορούν κατά κύριο λόγο την ανάπτυξη μουσικών δεξιοτήτων και γνώσεων, και επιτυγχάνονται μέσα από την εφαρμογή βιωματικών και ενεργητικών μουσικών δραστηριοτήτων με συγκεκριμένη στόχευση και οργανωμένο πλαίσιο. Επίσης, πηγάζουν από τις επιδιώξεις του μαθήματος της Μουσικής ως προς την ολοκληρωμένη ανάπτυξη της προσωπικότητας του/της εφήβου/-ης, την ενίσχυση της κοινωνικής του/της ανάπτυξης, της ψυχικής του/της ανθεκτικότητας και της ευημερίας, την καλλιέργεια στάσεων και αξιών, και ακόμη από τη σύνδεση του μαθήματος με την ευρύτερη κοινωνία, την ιστορία του ανθρώπου και το περιβάλλον του (φυσικό και ανθρωπογενές). Η ολιστική αυτή προσέγγιση του μουσικού φαινομένου, μέσα από την ενεργή συμμετοχή του/της μαθητή/-τριας σε δημιουργικές και βιωματικές δράσεις σε όλο το φάσμα της μαθητικής ζωής του/της, μπορεί να δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για την ανάπτυξη μιας διά βίου σχέσης του/της με την τέχνη της μουσικής.

Το μάθημα της Μουσικής στο Γυμνάσιο έχει αφετηρία τον χαρακτήρα της μουσικής ως πανανθρώπινο φαινόμενο και εγγενές χαρακτηριστικό της ανθρώπινης ύπαρξης, τη θέση και τις λειτουργίες που επιτελεί διαχρονικά, συγχρονικά και γεωγραφικά στη ζωή του ανθρώπου και τη σημασία της για την ολοκληρωμένη ανάπτυξη της προσωπικότητας του παιδιού και του/της εφήβου. Στο πλαίσιο αυτό, η Μουσική στοχεύει πρωταρχικά στην ανάγκη να καλλιεργηθεί μια σχέση του/της μαθητή/-τριας με τη μουσική, ως αισθητική εμπειρία και καλλιτεχνική δραστηριότητα, η οποία θα δημιουργήσει τις προϋποθέσεις για μια διά βίου ενασχόλησή του/της με τη μουσική. Η ανάγκη αυτή προβάλλει ιδιαίτερα επιτακτική στην εποχή της πληροφορίας και της ανάπτυξης των τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνιών (ΤΠΕ), όπου η παρουσία της μουσικής αγγίζει κάθε πλευρά της καθημερινής ζωής του ανθρώπου.

Β. ΣΚΟΠΟΘΕΣΙΑ

Γενικός σκοπός του μαθήματος της Μουσικής είναι η καλλιέργεια της μουσικότητας και των μουσικών δεξιοτήτων των μαθητών/-τριών μέσα από την ακρόαση, την εκτέλεση και τη δημιουργία μουσικής. Η καλλιέργεια της μουσικότητας, της έμφυτης ικανότητας του ανθρώπου για καλλιτεχνική και δημιουργική έκφραση αποβλέπει στην ολοκληρωμένη ανάπτυξη της προσωπικότητάς του/της μαθητή/-τριας και παράλληλα στη δημιουργία μιας διά βίου σχέσης του με την τέχνη της μουσικής.

Το Πρόγραμμα Σπουδών Μουσικής επιδιώκεται να είναι ανοικτό και ευέλικτο, ώστε να δίνει τη δυνατότητα στον/στην εκπαιδευτικό να σχεδιάζει και να «ενορχηστρώνει» το μάθημά του σύμφωνα με την αρχή της εξατομικευμένης και της διαφοροποιημένης διδασκαλίας. Έχει διαμορφωθεί με άξονες τέσσερις συντελεστές, με βάση τους οποίους ο/η εκπαιδευτικός επιλέγει κάθε φορά τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα και το περιεχόμενο διδασκαλίας, και στη συνέχεια σχεδιάζει τις αντίστοιχες δραστηριότητες μάθησης. Οι τέσσερις συντελεστές διαμόρφωσης του ΠΣ Μουσικής είναι:

- Η αντίληψη των στοιχείων και των εννοιών της μουσικής.

- Η απόκτηση μουσικών δεξιοτήτων.

- Η απόκτηση γνωστικών δεξιοτήτων.

- Η κοινωνική και συναισθηματική ανάπτυξη.

Η μουσική, ως τέχνη και επιστήμη, ασκεί σύμφωνα με τους παραπάνω συντελεστές, αρμονικά και ισορροπημένα τον γνωστικό, κοινωνικοσυναισθηματικό και ψυχοκινητικό τομέα.

Γενικοί στόχοι

Συνολτικά, το μάθημα της Μουσικής περιλαμβάνει γενικούς στόχους που αφορούν προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα. Οι μαθητές και οι μαθήτριες στο πλαίσιο του μαθήματος αναμένεται:

- Να αναπτύξουν δεξιότητες ενεργητικής μουσικής ακρόασης.

- Να αναπτύξουν τις φωνητικές τους δεξιότητες.

- Να αναπτύξουν δεξιότητες στην εκτέλεση μουσικών οργάνων.

- Να αναπτύξουν δεξιότητες αυτοσχεδιασμού και σύνθεσης μουσικής.

- Να αποκτήσουν γνώσεις και να αναπτύξουν δεξιότητες ανάγνωσης και αποκωδικοποίησης διαφόρων ειδών μουσικής σημειογραφίας.

- Να αποκτήσουν γνώσεις ως προς τις βασικές μουσικές έννοιες (ρυθμός, μελωδία, μορφή, ηχόχρωμα, δυναμική αγωγή, ρυθμική αγωγή, συνήχηση) και τους διαφορετικούς τρόπους με τους οποίους αυτές συνδυάζονται στα διάφορα είδη και στίλ μουσικής.

- Να αποκτήσουν και να ενισχύσουν θετικές στάσεις και συμπεριφορές σε σχέση με την ακρόαση, εκτέλεση και δημιουργία μουσικής.

- Να αποκτήσουν συνείδηση του ρόλου της μουσικής διαχρονικά και συγχρονικά στη ζωή του ανθρώπου.

- Να δημιουργούν συνδέσεις μεταξύ του επιστημονικού και καλλιτεχνικού πεδίου της μουσικής και άλλων επιστημονικών ή καλλιτεχνικών πεδίων.

- Να αποκτήσουν συνείδηση της θέσης και των λειτουργιών που επιτελεί η μουσική στη σύγχρονη μεταβιομηχανική και πολυπολιτισμική κοινωνία, στο πλαίσιο της εποχής της πληροφορίας που διανύουμε.

Οι επιδιώξεις του μαθήματος

Οι επιδιώξεις του μαθήματος περιλαμβάνουν την ανάπτυξη δεξιοτήτων, γνώσεων και στάσεων σε σχέση με τη μουσική. Στο πλαίσιο αυτής της ολιστικής αντίληψης, ο/η μαθητής/-τρια καλείται κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσής του/της στο Γυμνάσιο να αναπτύξει τα εξής:

- Να ακούει προσεκτικά τους ήχους και τη μουσική, να ανταποκρίνεται με ποικίλους τρόπους (π.χ. με κίνηση, με τραγούδι) και να αναγνωρίζει τα συστατικά στοιχεία και τις έννοιες της μουσικής: μελωδία, ρυθμό, δυναμική αγωγή, ρυθμική αγωγή, ηχόχρωμα, συνήχηση, δομή κ.ά. με αυξημένη αντιληπτικότητα, συντονισμό, εκφραστική ελευθερία και πρωτοβουλία, εκδηλώνοντας τα συναισθήματα και την αισθητική του/της συγκίνηση.

- Να χρησιμοποιεί τη φωνή του/της ελέγχοντας την άρθρωση, την τονική και ρυθμική ακρίβεια, τα δυναμικά και εκφραστικά στοιχεία (π.χ. φράσεις και αναπνοές), επεκτείνοντας τη φωνητική του/της έκταση και αναπτύσσοντας

σοντας την ακουστική του/της μνήμη και την ερμηνευτική του/της ικανότητα.

- Να εξοικειώνεται με την παραγωγή μουσικών ήχων και να αποδίδει, με αυξανόμενο έλεγχο της τεχνικής, σύνθετα ρυθμικά και μελωδικά σχήματα, συνοδείες και συνηγήσεις (ρυθμικές - μελωδικές), μουσικά έργα με τη φωνή, με μουσικά όργανα καθορισμένου και μη καθορισμένου τονικού ύψους, με βάση την ακουστική του/της μνήμη και τη χρήση συμβατικής ή μη συμβατικής σημειογραφίας.

- Να εξερευνά, να δημιουργεί, να επιλέγει και να οργανώνει τους ήχους, συνθέτοντας και αυτοσχεδιάζοντας με δεξιότητα, φαντασία και ελευθερία χρησιμοποιώντας τη φωνή ή μουσικά όργανα (συμβατικά ή αυτοσχεδία), το σώμα ή άλλα αυτοσχεδία μέσα και ακόμη κατάλληλο μουσικό πρόγραμμα ή διαλογικό εκπαιδευτικό λογισμικό.

- Να αντιλαμβάνεται διαισθητικά πώς τα μουσικά στοιχεία συνδυάζονται και οργανώνονται με συγκεκριμένους τρόπους για να διαμορφωθεί ένα αισθητικό αποτέλεσμα, και να περιγράφει με απλούς όρους τη μουσική που έχει ακούσει, τραγουδήσει ή παίξει, αναπτύσσοντας παράλληλα στοιχειώδεις γνώσεις μουσικής ορολογίας.

- Να επεκτείνει τη γνώριμία του/της με τη μουσική διαφόρων τόπων, παραδόσεων, εποχών, καθώς και με τον πολιτισμικό ρόλο της μουσικής διαχρονικά, συγχρονικά και γεωγραφικά, να αναγνωρίζει ομοιότητες, διαφορές και αλληλεπιδράσεις στο πλαίσιο διαφόρων μουσικών ιδιωμάτων, και να αναγνωρίζει και να σέβεται την πολιτισμική πολυμορφία συνειδητοποιώντας τη διαχρονική ανάπτυξη διαπολιτισμικών ανταλλαγών.

- Να διαπιστώνει τη σχέση της μουσικής με άλλες τέχνες διαχρονικά σε μια ολιστική προσέγγιση της τέχνης της μουσικής.

- Να συνεργάζεται και να αλληλεπιδρά με άλλους, να αναλαμβάνει πρωτοβουλίες και να προτείνει ιδέες και δημιουργικές «λύσεις», συμμετέχοντας ενεργά και με αυτοπεποίθηση σε ατομικές, ομαδικές ή ομαδοσυνεργατικές δραστηριότητες, συνειδητοποιώντας σταδιακά - έστω και διαισθητικά - τον προσωπικό του/της ρόλο, τη συμβολή των άλλων, την ανάγκη σεβασμού και αποδοχής του άλλου και την ένταξη όλων αυτών στο πλαίσιο της μουσικής ενεργοποίησης και δημιουργίας σε ένα «όλο».

Γ. ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ - ΘΕΜΑΤΙΚΑ ΠΕΔΙΑ

Με βάση τον σκοπό του μαθήματος της Μουσικής, τους τέσσερις προαναφερόμενους συντελεστές, τις βασικές επιδιώξεις και τους γενικούς στόχους του μαθήματος της Μουσικής, το ΠΣ Μουσικής διαμορφώνεται στο πλέγμα τεσσάρων Θεματικών Οργανωτών που περιλαμβάνουν αντίστοιχα Θεματικά Πεδία.

Θεματικοί Οργανωτές - Θεματικά Πεδία

Θεωρείται πολύ σημαντικό για τη μουσική παιδεία των μαθητών και των μαθητριών να οργανώνεται η διδασκαλία γύρω από Θεματικά Πεδία που συνδέουν τις γνώσεις και τις δεξιότητες που αποκτούν οι μαθητές/-τριες για τα στοιχεία της μουσικής με τη μουσική ως μορφή επικοινωνίας, τόσο με τον εξωτερικό κόσμο (φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον) όσο και με τον εσωτερικό κόσμο τους. Το Πρόγραμμα Σπουδών Μουσικής έχει στόχο τη δημιουργία πολιτών που δεν είναι

μουσικά απομονωμένοι, αλλά έχουν μια υγιή σχέση με τον εσωτερικό τους κόσμο και μια επικοινωνιακή σχέση με το άμεσο περιβάλλον τους (φυσικό, τεχνητό, κοινωνικό και πολιτισμικό), από το οποίο αντλούν έμπνευση και ερεθίσματα και για του οποίου την αειφόρο ανάπτυξη ενδιαφέρονται. Η αλλαγή στον τρόπο εκμετάλλευσης της φύσης και η ανάγκη προστασίας της καθιστούν αναγκαία τη συνειδητοποίηση της ανάγκης προσανατολισμού σε ανανεώσιμες μορφές ενέργειας και σε πιο βιώσιμες μορφές ανάπτυξης. Η αναφορά σε παραδοσιακά και σύγχρονα τραγούδια που καλλιεργούν και πηγάζουν από την αγάπη για τη φύση και αναφέρονται σε παραδοσιακές μορφές δημιουργίας ενέργειας, καθώς και η παρατήρηση και ηχογράφηση ήχων από το φυσικό και ανθρωπογενές περιβάλλον με σκοπό τον προβληματισμό για την επιρροή τους στην ανθρώπινη υγεία και την αξιοποίησή τους στα πλαίσια της μουσικής δημιουργίας, συγκινούν και εμπνέουν τους εφήβους.

Τα Θεματικά Πεδία του ΠΣ οργανώνονται σε τέσσερις Θεματικούς Οργανωτές, ως εξής:

1ος) Θεματικός οργανωτής: Προσεγγίζω και κατανοώ τις έννοιες και τα βασικά στοιχεία της μουσικής

2ος) Θεματικός οργανωτής: Γνωρίζω τα είδη της μουσικής συγχρονικά, διαχρονικά και γεωγραφικά

3ος) Θεματικός οργανωτής: Συνδέω τη μουσική με άλλες τέχνες, μέσα και επιστήμες

4ος) Θεματικός οργανωτής: Η Μουσική στη ζωή εντός κι εκτός σχολείου

Οι τέσσερις Θεματικοί Οργανωτές περιλαμβάνουν ως περιεχόμενα συγκεκριμένα Θεματικά Πεδία, τα οποία αναπτύσσονται σπειροειδώς καθ' όλη τη διάρκεια της εκπαίδευσης στο Γυμνάσιο. Οι τρόποι και τα μέσα επίτευξης των στόχων και των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων που θέτει το ΠΣ Μουσικής ακολουθούν ένα σπονδυλωτό σχήμα ανέλιξης, από το απλό στο σύνθετο και από την πράξη στη θεωρία. Οι Θεματικοί Οργανωτές και τα Θεματικά Πεδία έχουν καθαρά τυπολογικό χαρακτήρα. Δεν ταυτίζονται επομένως με διδακτικές ενότητες. Κατά τη διδακτική πράξη οι Θεματικοί Οργανωτές και τα Θεματικά Πεδία, αλλά και οι Θεματικές Ενότητες και τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα διαπλέκονται οργανικά και βρίσκονται σε διαρκή αλληλεπίδραση.

Το τρίπτυχο των μουσικών δραστηριοτήτων

Το κλειδί για την προετοιμασία ενός μαθήματος Μουσικής είναι να κατανοήσει κανείς τις ποικίλες διαδικασίες που εμπλέκονται στο τρίπτυχο των μουσικών δραστηριοτήτων της ακρόασης, της εκτέλεσης και της δημιουργίας μουσικής και τους τρόπους με τους οποίους αυτές συντίθενται σε μια μουσική εμπειρία και επιτέλεση. Είναι συνεπώς επιθυμητό οι μαθητές/-τριες να βιώνουν αυτές τις μορφές δραστηριοτήτων μουσικής δημιουργικότητας μέσα από έναν προσανατολισμό που δεν περιορίζεται στην εξοικείωση και στην κατανόηση μεμονωμένων μουσικών εννοιών και δεξιοτήτων, αλλά τους δίνει τη δυνατότητα να προσεγγίσουν ολιστικά το μουσικό φαινόμενο.

Οι μουσικές δραστηριότητες επιτελούνται μέσα από διαδικασίες ενεργούς μάθησης, έμμεσης διδασκαλίας και ομαδοσυνεργατικών πρακτικών, όπου ο/η εκπαιδευτι-

κός λειτουργεί ως εμψυχωτής/-τρια, που ανιχνεύει και ενθαρρύνει την ανάπτυξη των εκφραστικών δυνατοτήτων των μαθητών/-τριών και φροντίζει για την καλλιέργεια ενός κλίματος εμπιστοσύνης, αλληλεγγύης, αποδοχής, συλλογικότητας και ευδαιμονίας στην τάξη.

Ακρόαση

Η δραστηριότητα της ακρόασης δίνει έμφαση στη στοχευμένη, ενεργητική μουσική ακρόαση προκειμένου να προκαλέσει κινητική, λεκτική, συναισθηματική και νοητική ανταπόκριση από το παιδί. Κύριο στόχο αποτελεί η δημιουργία «ενεργητικών ακροατών» μέσα από την ευρύτητα και την εμπάθουση των εμπειριών ακρόασης που θα αποκτήσει το παιδί στη διάρκεια του μαθήματος της Μουσικής, καθώς και την καλλιέργεια των δικών του προτιμήσεων και αισθητικών κριτηρίων. Ο/Η μαθητής/-τρια ακούει και εξερευνά μια ποικιλία από ήχους, παραγόμενους από διαφορετικές ηχητικές πηγές, καθώς και μουσική διαφορετικών στιλ και παραδόσεων. Από τον ελληνικό μουσικό πολιτισμό, τη δυτικοευρωπαϊκή μουσική παράδοση, μέχρι τις πιο σύγχρονες και δημοφιλείς μουσικές και τα διεθνή μουσικά είδη, οι δραστηριότητες ακρόασης έχουν στόχο να προκαλέσουν την ανταπόκριση του/της εφήβου/-ης με τη χρήση της φαντασίας του/της και τη σταδιακή ανάπτυξη της μουσικής ευαισθησίας του/της.

Η ακρόαση βέβαια λειτουργεί και κατά τη διάρκεια της εκτέλεσης και της δημιουργίας μουσικής, οι οποίες περιγράφονται στη συνέχεια. Η δραστηριότητα της μουσικής ακρόασης έχει τις παρακάτω λειτουργίες:

1. Την ανάπτυξη των ακουστικών δεξιοτήτων και της εσωτερικής ακοής των μαθητών/-τριών, όπου μαθαίνουν να αναγνωρίζουν, να αποκωδικοποιούν, να οπτικοποιούν και να αναπαριστούν με συμβατική ή μη σημειογραφία.
2. Την επαφή των μαθητών/-τριών με ποικίλα μουσικά ακούσματα από διάφορα είδη, στιλ και πολιτισμούς.
3. Τη γνωστική, συναισθηματική και κριτική ανταπόκριση των μαθητών/-τριών σε ποικίλα μουσικά ακούσματα μέσω της ανάλυσης των διαφορετικών δομικών τους χαρακτηριστικών, καθώς και την ανάπτυξη δεξιοτήτων περιγραφής της μουσικής, αξιολόγησης της ερμηνείας, συναισθηματικής αποτίμησης και έκφρασης αισθητικών κρίσεων.

Είναι σημαντικό τα πιο πάνω να επιτευχθούν όχι μόνο μέσα από ηχογραφημένη μουσική, αλλά και μέσα από εμπειρίες ζωντανών συναυλιών, εντός και εκτός σχολείου. Ανεξάρτητα από τη μορφή και τον στόχο που έχει κάθε φορά η δραστηριότητα της ακρόασης στο μάθημα, είναι σημαντικό να δίνεται η ευκαιρία στους/στις μαθητές/-τριες να απολαύσουν τη μουσική που ακούν και να εκφράσουν τα συναισθήματα που τους προκαλεί.

Εκτέλεση

Η εκτέλεση δίνει έμφαση στη σημασία της ενεργητικής μουσικής δημιουργίας, ξεκινώντας με τη φωνή και συνεχίζοντας με τα όργανα, ως μέσο για την ανάπτυξη της μουσικότητας και της κατανόησης της μουσικής.

Κατά τη δραστηριότητα της εκτέλεσης, οι μαθητές/-τριες εκτελούν συνθέσεις ή αυτοσχεδιασμούς ατομικά ή ομαδικά με τη φωνή, το σώμα και μουσικά όργανα στην τάξη τους και σε ευρύτερα ακροατήρια (σχολείο, γονείς,

κοινότητα). Μέσα από την εκτέλεση καλλιεργούνται τεχνικές δεξιότητες, δεξιότητες ελέγχου του παραχθέντος ήχου, καθώς και της απόδοσης/ερμηνείας της μουσικής διαφόρων ειδών και στιλ, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στην απόλαυση της μουσικής και τη συναισθηματική έκφραση. Επίσης, η γραφή και η ανάγνωση της μουσικής συνδέονται στενά με την ανάπτυξη των δεξιοτήτων των μαθητών/-τριών στο τραγούδι και την εκτέλεση οργάνων.

Δύο είναι οι κατηγορίες των δραστηριοτήτων της εκτέλεσης οι οποίες μπορούν να πραγματοποιηθούν σε ομάδες (μικρές ή μεγαλύτερες) ή ατομικά: Τραγούδι και Παίξιμο Οργάνων.

Τραγούδι - Φωνητική εκτέλεση

Η φωνή, το πρώτο και το πιο εύκολο προσβάσιμο όργανο που διαθέτει ο άνθρωπος, και το τραγούδι προκαλούν ιδιαίτερη ευχαρίστηση και ταυτόχρονα αποτελούν μέσο για την απόκτηση και την καλλιέργεια των μουσικών δεξιοτήτων. Το τραγούδι αφορά όλους/-ες τους/τις μαθητές/-τριες και είναι πολύ σημαντικό να μπορούν να το χρησιμοποιούν ως μέσο κοινωνικοποίησης και έκφρασης των συναισθημάτων τους σε όλες τις εκφάνσεις της ζωής.

Ιδιαίτερη σημασία για την επιτυχία των εφήβων στην απόκτηση φωνητικών δεξιοτήτων έχει η καταλληλότητα των τραγουδιών που επιλέγονται: να ανταποκρίνονται στο φωνητικό εύρος των μαθητών/-τριών στο Γυμνάσιο, να έχουν διαστήματα και ρυθμικές αξίες που να αντιστοιχούν στο επίπεδο των φωνητικών δεξιοτήτων και την ετοιμότητά τους να διευρύνουν τις δυνατότητές τους, να παρέχουν ευκαιρίες συμμετοχής σε όλα τα παιδιά ανάλογα με τις μαθησιακές τους ανάγκες, το περιεχόμενό τους να είναι κατάλληλο για την εφηβική ηλικία, ελκυστικό, κοντά στα ενδιαφέροντα και τις προτιμήσεις των μαθητών/-τριών, ικανό να επηρεάσει με θετικό τρόπο τα παιδιά είτε σε ψυχολογικό επίπεδο είτε σε επίπεδο ιδεών και αξιών. Παράλληλα ο/η εκπαιδευτικός είναι σημαντικό να εστιάζει στην ανάπτυξη υγιών τεχνικών τραγουδιού, στο κατάλληλο ζέσταμα και χειρισμό της φωνής, η οποία εμφανίζεται συνήθως στις πρώτες τάξεις του Γυμνασίου. Επιπλέον, στη φωνητική εκτέλεση οι μαθητές και οι μαθήτριες μπορούν να πειραματιστούν με φωνητικές αυτοσχεδιαστικές τεχνικές που παρουσιάζονται σε δημοφιλή είδη μουσικής. Κατά τον σχεδιασμό του μαθήματος πρέπει να λαμβάνονται υπόψη και οι νέες τεχνολογίες (π.χ. διαδίκτυο, караόке, караόке με ηλεκτρονικά παιχνίδια, διαδικτυακές εφαρμογές, ψηφιακά εκπαιδευτικά παιχνίδια, εικονικά μουσικά όργανα κ.ά.), που δίνουν μια άλλη διάσταση στο εφηβικό τραγούδι. Ο ρόλος, βέβαια του/της εκπαιδευτικού, ως καλό πρότυπο προς μίμηση, παραμένει αναντικατάστατος.

Παίξιμο Οργάνων - Οργανική εκτέλεση

Πρωταρχικό μέλημα στη χρήση οργάνων σε όλη τη διάρκεια της εκπαίδευσης στο Γυμνάσιο είναι οι μαθητές/-τριες να έχουν όσο το δυνατόν περισσότερες εμπειρίες με μουσικά όργανα. Στόχος είναι να αγαπήσουν τα μουσικά όργανα ως προέκταση του σώματός τους, να τα σέβονται ως μέσα παραγωγής μουσικής και να τα χρησιμοποιούν, τόσο εντός όσο και εκτός σχολείου ως μέσο

εκτέλεσης της μουσικής και μέσο με το οποίο μπορούν να σωματοποιήσουν και να εκφράσουν τις μουσικές ιδέες και τα συναισθήματά τους.

Ως γενική αρχή, η ενασχόληση με τα όργανα είναι εμπειρική. Οι μαθητές/-τριες μαθαίνουν να κρατούν σωστά και να χειρίζονται ένα ή περισσότερα μουσικά όργανα, όπως ιδιόφωνα και μεμβρανόφωνα, όργανα Orff, φλογέρες, αρμόνιο/πίανο, κιθάρα, γιουκαλίλι ή ακόμα αυτοσχέδια μουσικά όργανα αναπτύσσοντας τεχνικές δεξιότητες, δεξιότητες συντονισμού χεριού-ματιού, συγχρονισμού και συμμετοχής σε μουσικά σύνολα, παιχνίματος «με το αυτί», ερμηνείας και έκφρασης. Επιπλέον, δίνεται έμφαση στο σώμα ως μουσικό όργανο και στον πειραματισμό με ήχους που μπορούν να παραχθούν από αυτό.

Η ενασχόληση με τα όργανα γίνεται πιο μεθοδική με την εισαγωγή της ευρωπαϊκής σημειογραφίας. Εδώ μπαίνουν οι βάσεις για τον σωστό χειρισμό των οργάνων και την παραγωγική χρήση τους (χειρισμός επικρουστήρων, χειρισμός της αναπνοής, σωστό κράτημα, σεβασμός στα όργανα ως αντικείμενα, παίξιμο-παύση και αυτοσυγκράτηση, ανταπόκριση σε οδηγίες μαέστρου, παραγωγή ποιοτικού ήχου, παραγωγή ποικίλων ήχων, ανάπτυξη μουσικών αλληλεπιδράσεων και διαλόγων κ.λπ.). Η χρήση της τεχνολογίας μπορεί να βοηθήσει αποτελεσματικά (ηλεκτρονικά όργανα, MIDI keyboards, εικονικά μουσικά όργανα κ.ά.). Επιπλέον, η αξιοποίηση ηχογόνων αντικειμένων ή ακόμα η κατασκευή αυτοσχέδιων μουσικών οργάνων από ανακυκλώσιμα υλικά μπορεί να συμβάλλει τόσο στη βιωματική κατανόηση των φυσικών παραμέτρων του ήχου όσο και στην καλλιέργεια του σεβασμού και της αγάπης προς το ίδιο το μουσικό όργανο, καθώς και προς το φυσικό περιβάλλον και τα υλικά του. Σημαντικό είναι οι μαθητές/-τριες να ηχογραφούν τις εκτελέσεις τους, να τις αναστοχάζονται, να τις αξιολογούν και να δέχονται τα σχόλια άλλων, με σκοπό τη βελτίωσή τους.

Οι μαθητές και οι μαθήτριες ενθαρρύνονται να παίζουν σε ομάδες με συναισθηση του ρόλου τους σε αυτές, αλλά και ατομικά (σόλο). Ενθαρρύνονται επίσης να παίζουν σε εκδηλώσεις της σχολικής, της τοπικής, της ευρύτερης κοινότητας ή ακόμα σε διαδικτυακές κοινότητες μουσικής ή πολύτεχνης έκφρασης και δημιουργίας, σε συνεργασία με άλλα σχολεία, συλλόγους, πολιτιστικούς φορείς, φιλαρμονικές, μουσικούς και καλλιτέχνες.

Μουσική δημιουργία: Σύνθεση και Αυτοσχεδιασμός

Κεντρικό στόχο της κατηγορίας αυτής δραστηριοτήτων αποτελεί η ανάπτυξη της δημιουργικότητας του/της εφήβου/-ης, η οποία πραγματοποιείται μέσα από τη χρήση των μουσικών γνώσεων και δεξιοτήτων που έχει αποκτήσει, σε δικές του/της μουσικές δημιουργικές εργασίες.

Η ακρόαση ποικιλίας μουσικών ειδών και παραδόσεων, το τραγούδι και το παίξιμο οργάνων επεκτείνονται πολύ φυσικά σε δραστηριότητες μουσικής δημιουργίας. Με τις δραστηριότητες του αυτοσχεδιασμού και της σύνθεσης (με φωνή, όργανα, κίνηση ή/και με χρήση ΤΠΕ και μουσικής τεχνολογίας) παρέχεται στους/στις μαθητές/-τριες ένα μέσο αυτοέκφρασης και επικοινωνίας με τους άλλους. Οι μαθητές και οι μαθήτριες επιλέγουν και

επεξεργάζονται ένα μεγάλο εύρος ηχογόνων πηγών, καλλιεργώντας παράλληλα την κριτική σκέψη τους, μέσα από τις διάφορες επιλογές που πρέπει να κάνουν για τον συνδυασμό και την οργάνωση των στοιχείων της μουσικής, έτσι ώστε να αποδώσουν και να μεταδώσουν με τον καλύτερο τρόπο μουσικές ιδέες, εικόνες και συναισθήματα.

Ο αυτοσχεδιασμός είναι η αυθόρμητη δημιουργία μουσικής χωρίς οποιαδήποτε πρόθεση για αναθεώρηση ή βελτίωση, είναι μια δημιουργία της στιγμής, η οποία αποδεσμεύει τον/τη μαθητή/-τρια από τη σημειογραφία και τους περιορισμούς της. Ο αυτοσχεδιασμός μπορεί να είναι κινητικός, φωνητικός ή με όργανα. Η σύνθεση αναφέρεται στη δημιουργία μουσικής, όπου υπάρχουν δυνατότητες πειραματισμού, επιλογής, απόρριψης, διόρθωσης, βελτίωσης, μέχρι την κατάληξη στο καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα, και τέλος καταγραφής της τελικής μορφής της σύνθεσης. Και οι δύο μορφές μουσικής δημιουργίας είναι εξίσου σημαντικές, γιατί προσφέρουν ευκαιρίες ανάδειξης της δημιουργικότητας των παιδιών και καλλιέργειας της πρωτοτυπίας και της δεξιότητας εξεύρεσης λύσεων.

Επίσης, μέσα από τις παραπάνω δραστηριότητες μουσικής δημιουργίας, ο/η μαθητής/-τρια αναγνωρίζει τη σημασία της μουσικής σημειογραφίας και της καταγραφής της μουσικής. Έτσι, η χρήση σημειογραφίας, αυτοσχέδια, εικονικής, γραφικής, απλής ή τυποποιημένης, μπορεί να αξιοποιηθεί για την καταγραφή των μουσικών ιδεών των παιδιών, όπως επίσης και η χρήση ηλεκτρονικών και ψηφιακών μέσων καταγραφής. Μία ακόμα διάσταση της μουσικής δημιουργίας αποτελεί η ευαισθητοποίηση των μαθητών και των μαθητριών σχετικά με τα πνευματικά δικαιώματα κατά την ακρόαση, την εκτέλεση, τη χρήση των έργων άλλων δημιουργών, όπως και κατά τη δημοσίευση και τον διαμοιρασμό δικών τους καλλιτεχνικών δημιουργιών.

Δ. ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΠΛΑΙΣΙΩΣΗ - ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΜΑΘΗΣΗΣ

Στην ενότητα αυτή αναφέρονται συνοπτικά συγκεκριμένες διδακτικές προσεγγίσεις, οι οποίες έχουν ιδιαίτερη συνάφεια με τη διδασκαλία της μουσικής. Οι κατευθύνσεις που προσφέρονται από τις παρακάτω διδακτικές προσεγγίσεις αναμένεται ότι θα διευκολύνουν τον/την εκπαιδευτικό στην κατανόηση της φιλοσοφίας του παρόντος Προγράμματος Σπουδών και στην ερμηνεία των προτεινόμενων δραστηριοτήτων που ακολουθούν στην επόμενη παράγραφο. Ο σκοπός είναι να ενδυναμωθεί ο/η εκπαιδευτικός στις επιλογές του/της και να έχει την ελευθερία και την ευελιξία να διαμορφώσει το πρόγραμμα και το περιεχόμενό του, σύμφωνα με τις ανάγκες των μαθητών/-τριών του/της, τα δεδομένα του σχολείου και τις δικές του/της δεξιότητες, ικανότητες και προτιμήσεις.

Βιωματική προσέγγιση

Το Πρόγραμμα Σπουδών Μουσικής βασίζεται στις αρχές της βιωματικής/ενεργητικής μάθησης και διδασκαλίας. Επιδιώκεται η θεωρία να γίνεται κατανοητή μέσα από βιωματικές εμπειρίες των μαθητών/-τριών και κάθε νέα έννοια και δεξιότητα να κατακτάται αξιοποιώντας πάντοτε κατάλληλα και χτίζοντας πάνω στην προϋπάρχουσα γνώση και στα ενδιαφέροντα των μαθη-

τών/-τριών. Η γνώση είναι καλύτερα να αποκτάται μέσα από την εξερεύνηση και να δίνονται ευκαιρίες στους/στις μαθητές/-τριες να αναλύσουν, να πειραματιστούν και να αναζητήσουν λύσεις, μέσα από τη χρήση δραστηριοτήτων παιγνιώδη τύπου.

Διαθεματική προσέγγιση

Στόχο των σύγχρονων αναζητήσεων στην εκπαίδευση αποτελεί η διασύνδεση της σχολικής γνώσης με τη βιωματική εμπειρία του παιδιού, την οποία αποκτά στον ενιαίο κόσμο όπου κινείται. Οι διαθεματικές και διεπιστημονικές διδακτικές προσεγγίσεις επιχειρούν την υπέρβαση των διαχωριστικών ορίων που έχουν θέσει οι διαφορετικοί επιστημονικοί κλάδοι στη διάρκεια των ετών, ώστε να επιτευχθούν μορφές συνεργασίας και σύμπραξης μεταξύ των διδασκόμενων μαθημάτων, με σκοπό την ενιαία προσέγγιση μιας Θεματικής Ενότητας από όλες τις δυνατές πλευρές.

Κάθε προσέγγιση, διαθεματική ή διεπιστημονική, οφείλει να οργανώνεται με προσοχή, ώστε τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα να είναι ξεκάθαρα, προκειμένου να επιτευχθούν ουσιαστικές διασυνδέσεις ανάμεσα στα συνεργαζόμενα γνωστικά αντικείμενα και να προαχθούν γνωστικοί στόχοι και ανάπτυξη δεξιοτήτων σε όλα τα εμπλεκόμενα πεδία. Ο/Η εκπαιδευτικός χρειάζεται να αποσαφηνίσει με επάρκεια τις έννοιες και να προσδιορίσει επακριβώς τα επιδιωκόμενα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα, σε θεωρητικό και πρακτικό επίπεδο, ώστε να αποτραπεί η μονοσήμαντη, εργαλειακή και καλλωπιστική παρουσία της μουσικής.

Μια σύγχρονη διεπιστημονική-διαθεματική προσέγγιση αποτελεί η φιλοσοφία STEAM, ένα μοντέλο εκπαίδευσης με έμφαση στην καινοτομία μέσα από τη συνεργασία διαφορετικών επιστημών. Ο όρος STEAM αποτελεί ακρωνύμιο των λέξεων Επιστήμη (Science), Τεχνολογία (Technology), Μηχανική (Engineering), Τέχνες (Arts) και Μαθηματικά (Mathematics). Πρόκειται για ένα ολιστικό μοντέλο που επιπλέον εστιάζει στην ανάπτυξη των λεγόμενων «δεξιοτήτων του 21ου αιώνα», όπως της δημιουργικότητας, της κριτικής σκέψης, της επικοινωνίας και της συνεργασίας, με σκοπό την προετοιμασία των νέων πολιτών για τις επερχόμενες αλλαγές της σύγχρονης εποχής. Κυρίαρχη μεθοδολογία αποτελεί η διεπιστημονική έρευνα, που βασίζεται στη διερεύνηση, την αναζήτηση δημιουργικών λύσεων και την ανακάλυψη νέων δρόμων σε αυθεντικά προβλήματα. Η αξιοποίηση του μαθήματος της Μουσικής στα πλαίσια της φιλοσοφίας STEAM μπορεί να εφοδιάσει τους μαθητές και τις μαθήτριες με νέους δημιουργικούς τρόπους σκέψης, χωρίς όρια και περιορισμούς, να αναπτύξει τη φαντασία και να προσφέρει δυνατότητες για νοητικές ακροβασίες από το λογικό και το συνηθισμένο στο καινούριο και πρωτότυπο.

Συνεργατική μάθηση

Οι σύγχρονες προσεγγίσεις διδασκαλίας και μάθησης, οι οποίες χρησιμοποιούν μικρές ομάδες σε διάφορες μορφές ομαδοκεντρικών και συνεργατικών προσεγγίσεων, επιδρούν θετικά στις επιδόσεις των μαθητών και των μαθητριών, στην ανάπτυξη της αυτοεκτίμησης και της αυτοπεποίθησής τους και βελτιώνουν τις μεταξύ τους σχέσεις, μεγιστοποιώντας τα αποτελέσματα της

διδασκαλίας ως επακόλουθο της κοινωνικής μάθησης. Βέβαια, η ύπαρξη ομάδων μέσα στην τάξη δεν καθιστά από μόνη της αποτελεσματική τη διαδικασία. Απαιτείται συστηματική καλλιέργεια δεξιοτήτων συνεργατικής μάθησης, ώστε η συνεργασία των μαθητών/-τριών να είναι γόνιμη και δημιουργική, αλλά και η κατάλληλη οργάνωση και ενορχήστρωση της τάξης από την πλευρά του/της εκπαιδευτικού.

Η μουσική διδασκαλία, η οποία βασίζεται στην ομαδο-συνεργατική μάθηση, επικεντρώνεται στη μουσική αλληλεπίδραση ανάμεσα στους μαθητές και τις μαθήτριες. Ο/Η εκπαιδευτικός αναλαμβάνει να καθοδηγήσει τους/τις μαθητές/-τριες προς τη σωστή κατεύθυνση, επιβλέποντας και διευκολύνοντας τη μάθηση και τις μουσικές διεργασίες, λειτουργώντας ταυτόχρονα ως μοντέλο σε ένα περιβάλλον αλληλεπίδρασης και μάθησης. Οι μαθητές/-τριες αναλαμβάνουν ένα μέρος του ρόλου του/της εκπαιδευτικού, αποτελούν μοντέλο ο ένας για τον άλλον, βοηθούν ο ένας τον άλλον, ώστε να αποκτήσουν μουσικές δεξιότητες και γνώσεις, αλλά και την αίσθηση του ανήκειν σε μία κοινότητα ενισχύοντας τους μεταξύ τους δεσμούς. Η πρόκληση στην προσέγγιση αυτή της μουσικής διδασκαλίας και μάθησης είναι η βέλτιστη ενεργοποίηση της μουσικής δραστηριότητας των παιδιών, της μουσικής φαντασίας και της μαθησιακής διεργασίας μέσα από τυπικές και άτυπες μορφές εκπαίδευσης. Μέσα σε ένα τέτοιο περιβάλλον, οι μαθητές και οι μαθήτριες αναλαμβάνουν με φυσικό τρόπο μια ποικιλία μουσικών ρόλων και καθηκόντων ως ομότιμοι και συνεργάτες.

Διαφοροποίηση

Διαφοροποίηση καλείται η διαδικασία μέσω της οποίας διδάσκουμε διαφορετικούς/-ές μαθητές και μαθήτριες με ποικίλους και ιεραρχημένους, βάσει κριτηρίων, τρόπους, μέσα και διαδικασίες, έτσι ώστε να ανταποκριθούμε στις διαφορετικές ανάγκες τους. Στη σύγχρονη τάξη και στο σύγχρονο σχολείο είναι αδιαμφισβήτητο το γεγονός ότι όλοι/-ες οι μαθητές και οι μαθήτριες διαφέρουν μεταξύ τους. Η διαφορετικότητα μπορεί να είναι κοινωνική, πολιτισμική, νοητική, οικονομική, σωματική, ακόμα και ηλικιακή. Οι μαθητές/-τριες βρίσκονται σε διάφορα επίπεδα όσον αφορά την επίδοσή τους και αναπόφευκτα έχουν πολύ διαφορετικά προφίλ νοημοσύνης και στίλ μάθησης. Χαρακτηρίζονται από ποικιλία αναγκών, ενδιαφερόντων και εμπειριών. Επομένως, το περιεχόμενο και οι διδακτικές στρατηγικές που χρησιμοποιεί ο/η εκπαιδευτικός είναι καλό να διαφοροποιούνται και να εξατομικεύονται ανάλογα με τις μουσικές προτιμήσεις των μαθητών/-τριών, τις μουσικές δεξιότητές τους, καθώς και τις ανάγκες τους. Με τον τρόπο αυτό περισσότεροι/-ες μαθητές/-τριες θα συμμετέχουν στις δραστηριότητες και θα καλλιεργήσουν τις δεξιότητες της μουσικής και ως αποτέλεσμα θα βιώσουν το αίσθημα της επιτυχίας με την κατάκτηση της γνώσης μέσω της συμμετοχής τους σε μια κοινότητα μάθησης.

Διαπολιτισμική διδασκαλία

Η μουσική, ως μια δραστηριότητα στην οποία συμμετέχουν όλοι οι άνθρωποι, περιέχει διαδικασίες οι οποίες μπορούν να ενισχύσουν τις αρχές της διαπολιτισμικής εκπαίδευσης: την προώθηση της δημοκρατίας, της πολι-

τότητας και της ειρήνης ανάμεσα στους ανθρώπους σε ατομικό, εθνικό και παγκόσμιο επίπεδο, την εξάλειψη του φανατισμού και της βίας, την καλλιέργεια της ανοχής και της αποδοχής, την καταπολέμηση των κοινωνικών ανισοτήτων, των στερεοτύπων και των προκαταλήψεων, της ξενοφοβίας, του ρατσισμού και του κοινωνικού αποκλεισμού που απορρέουν από τη μη αποδοχή της διαφορετικότητας και της διαφορετικότητας.

Μια ισορροπημένη και δημοκρατική μουσική παιδεία θα πρέπει να δημιουργεί καταστάσεις μουσικής επικοινωνίας εντός και εκτός σχολικού χώρου, με τις οποίες να προάγει και να προωθεί τον μουσικό πλουραλισμό, στο πλαίσιο του οποίου θα μπορούν να γίνουν αποδεκτές, να συνυπάρξουν και να αναπτυχθούν μαζί πολλές εθνικές και πολιτισμικές ταυτότητες (σε επίπεδο χωρών, εθνών, πολιτισμών και μικρότερων ομάδων). Επιπλέον, πρέπει να διασφαλίζεται η ισότιμη πρόσβαση στο μάθημα της Μουσικής για όλους/-ες τους μαθητές και τις μαθήτριες, ανεξάρτητα από μαθησιακές δυσκολίες, αναπηρία, έμφυλες ταυτότητες, κοινωνικοοικονομική κατάσταση, θρησκευτικό υπόβαθρο, φυλή, εθνότητα, γλώσσα, μετανάστευση, πεποιθήσεις ή στάσεις ζωής. Ο/Η κάθε μαθητής/-τρια πρέπει να έχει την ευκαιρία να αναπτύξει τη δική του/της μουσική ταυτότητα και επομένως, παράλληλα με τη γνωριμία, την αναγνώριση της αξίας, την κατανόηση και τον σεβασμό του «άλλου» να καλλιεργείται η γνώση του «εαυτού», η ανάπτυξη δηλαδή μιας ισχυρής προσωπικής ταυτότητας. Η επιλογή ενός ποικίλου ρεπερτορίου από διαφορετικές μουσικές κουλτούρες και παραδόσεις, παράλληλα με τη μελέτη του ελληνικού μουσικού πολιτισμού, χωρίς όμως διάθεση εθνοκεντρισμού και ξεκινώντας από το πολιτισμικό υπόβαθρο και τα βιώματα των παιδιών στα πλαίσια ενός διαμορφωμένου πολυπολιτισμικού περιβάλλοντος στο σύγχρονο ελληνικό σχολείο, μπορεί να συμβάλει στη σύνδεση και επικοινωνία του/της εκπαιδευτικού με τα παιδιά και την προσωπική τους ιστορία, με την κοινότητα του σχολείου, παρέχοντας ευκαιρίες για γονική και κοινοτική υποστήριξη και συμμετοχή στη μουσική δημιουργία. Με αυτόν τον τρόπο μπορούν να διερευνηθούν νέες δημιουργικές πολιτισμικές ανταλλαγές, καθώς και να αναπτυχθούν η ανοχή και ο σεβασμός για τη διαφορετικότητα και τον «άλλο» στη σχολική και την ευρύτερη κοινότητα, οδηγώντας τελικά το σχολείο σε αποτελεσματικότερες πρακτικές συμπερίληψης και καθιστώντας το μάθημα της Μουσικής σε εν δυνάμει μοχλό αλλαγής της κοινωνίας.

Χρήση μουσικής τεχνολογίας και τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας

Η απόκτηση γνώσεων και δεξιοτήτων που εντάσσονται στον «ψηφιακό γραμματισμό» και συνδέονται με τους στόχους, τους σκοπούς και τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα της μουσικής εκπαίδευσης είναι πλέον απαραίτητη. Η ενσωμάτωση της ψηφιακής τεχνολογίας έχει δημιουργήσει απεριόριστες προοπτικές στη διδασκαλία και στη μάθηση της μουσικής. Τα εργαλεία και οι εφαρμογές που αξιοποιούν την ψηφιακή τεχνολογία, καθώς και η μουσική τεχνολογία που είναι διαθέσιμη, μπορούν να προσφέρουν ευκαιρίες και δυνατότητες που προηγουμένως δεν ήταν εφικτές, ειδικά σε τομείς που

αφορούν τη δημιουργικότητα, τη διαθεματικότητα, την ανάπτυξη κινήτρων, την τόνωση της αυτοεκτίμησης του/της μαθητή/-τριας, την επικοινωνία με ακροατήρια εκτός τάξης και την εξατομίκευση του μαθήματος. Παρέχει, επίσης, τη δυνατότητα σε μαθητές/-τριες που δε διαβάζουν μουσική σημειογραφία να συνθέσουν μουσική, ενώ επιτρέπει στα παιδιά με ειδικές ανάγκες και μαθησιακές δυσκολίες να ξεπεράσουν τους περιορισμούς που επιβάλλει η παραδοσιακή διδασκαλία και μάθηση, όπως είναι ο συντονισμός των σωματικών κινήσεων. Ωστόσο, η χρήση των νέων τεχνολογιών δεν πρέπει να αποτελεί αυτοσκοπό, αλλά να γίνεται στο πλαίσιο εξυπηρέτησης των μουσικών στόχων του ΠΣ και μέσα από παιδαγωγικές προσεγγίσεις που προάγουν την κριτική, αναλυτική και δημιουργική σκέψη, τη συνεργατική μάθηση, την αυτενέργεια, τη λήψη πρωτοβουλιών, την εξερεύνηση και τον πειραματισμό. Η πλατφόρμα του Ψηφιακού Σχολείου (www.dschoool.edu.gr) παρέχει πρόσβαση σε ψηφιακό περιεχόμενο και ψηφιακές λειτουργίες που διευκολύνουν την οργάνωση και τη διαχείριση των μαθημάτων. Τα ψηφιακά εμπλουτισμένα βιβλία μουσικής αποτελούν μια ακόμα επιλογή για τον/την εκπαιδευτικό μουσικής. Επίσης, μέσω του Φωτόδεντρου - του Εθνικού Συσσωρευτή Ψηφιακού Περιεχομένου (<http://photodentro.edu.gr/agggregator/>) είναι εύκολη η αναζήτηση και η πρόσβαση σε ψηφιακό περιεχόμενο (εφαρμογές, πειράματα, κουίζ, παιχνίδια, παρουσιάσεις, βίντεο, ψηφιακά σενάρια κ.τ.λ.) που έχουν δημιουργηθεί στο πλαίσιο χρηματοδοτούμενων εθνικών έργων. Και όλα αυτά μπορούν να αξιοποιηθούν ελεύθερα μέσω του διαδικτύου, εντός και εκτός σχολείου. Είναι δε ιδιαίτερα χρήσιμα για την οργάνωση της εξ αποστάσεως σύγχρονης και ασύγχρονης διδασκαλίας του μαθήματος της Μουσικής. Αναφέρονται εδώ σχετικές διευθύνσεις οι οποίες παραπέμπουν σε γενικά προγράμματα αξιοποίησης του διαδικτύου και της ψηφιακής πληροφορίας, τα οποία προωθούνται από το Υπουργείο Παιδείας, ενώ πιο συγκεκριμένα αναφορά σε υλικό γίνεται στις στήλες των ενδεικτικών δραστηριοτήτων που ακολουθούν:

<http://www.edutv.gr/>, <https://dschoool.edu.gr/> και <http://aesop.iep.edu.gr/>.

Δημιουργία Μουσικών Συνόλων

Στο Γυμνάσιο, οι εκπαιδευτικοί Μουσικής, μετά το πέρας του ωρολογίου προγράμματος οργανώνουν για δύο (2) ώρες εβδομαδιαία Μουσικά Σύνολα, στο πλαίσιο προαιρετικού μαθήματος για τους/τις μαθητές/-τριες. Τα σύνολα αυτά μπορούν να δημιουργηθούν ανάλογα με τις ανάγκες του μαθήματος της Μουσικής, τα προσδοκώμενα μαθησιακά αποτελέσματα των μαθητών/-τριών, τις δεξιότητες και τα ενδιαφέροντα του/της εκπαιδευτικού, τις ανάγκες υποστήριξης σχολικών προγραμμάτων ή εκδηλώσεων, τις προτιμήσεις και μουσικές δεξιότητες των μαθητών και των μαθητριών. Τα Μουσικά Σύνολα μπορούν να περιλαμβάνουν μικρά οργανικά σύνολα, χορωδιακά σύνολα, συνδυασμούς οργανικών και φωνητικών συνόλων, σύνολα με διακαλλιτεχνικές και πολύτεχνες προσεγγίσεις. Απώτερος σκοπός είναι το μοίρασμα μουσικών και συναισθηματικών εμπειριών, η ανάπτυξη μουσικών δεξιοτήτων, γνώσεων και στάσεων

ενισχύοντας το ωριαίο μάθημα της Μουσικής μέσα από διαδικασίες τυπικής και άτυπης μάθησης, η δημιουργία μουσικών κοινοτήτων και αλληλεπιδράσεων μεταξύ των μαθητών/-τριών, η σύνδεση με την ευρύτερη κοινότητα μέσα από τη μουσική επιτέλεση και η ανάπτυξη μιας προοπτικής δια βίου ενασχόλησης με τη μουσική. Στα πλαίσια των Μουσικών Συνόλων προτείνεται η ανάπτυξη συνεργασιών με άλλα μουσικά σύνολα δήμων, φορέων, σχολείων, συλλόγων ή καλλιτέχνες της ευρύτερης εξωσχολικής κοινότητας, καθώς και η διακαλλιτεχνική συνεργασία με άλλες ειδικότητες εκπαιδευτικών, όπως εικαστικών και θεατρικής αγωγής.

Καλλιέργεια δεξιοτήτων 21ου αιώνα

Στα πλαίσια της κοινωνίας της γνώσης και με την έλευση της τέταρτης βιομηχανικής επανάστασης αναδύεται όλο και περισσότερο η ανάγκη για ανάπτυξη των δεξιοτήτων των μαθητών/-τριών, ώστε να ανταποκρίνονται στις σύγχρονες προκλήσεις. Μερικές από αυτές τις δεξιότητες που πρέπει να αναπτύξουν οι σύγχρονοι πολίτες του 21ου αιώνα σύμφωνα με την ανάπτυξη διεθνών πλαισίων για τις δεξιότητες αποτελούν η προσαρμοστικότητα, η οργάνωση της πληροφορίας, η ομαδική εργασία, η επίλυση προβλήματος, η κατασκευή της γνώσης, η κριτική σκέψη, η ευελιξία, ο ψηφιακός γραμματισμός, η δημιουργικότητα, η καινοτομία. Παράλληλα, μεγάλη σημασία έχει η ανάπτυξη των μη γνωστικών δεξιοτήτων που είναι πιο προσανατολισμένες στις διαπροσωπικές σχέσεις στην καθημερινή ζωή, δεξιότητες που αναφέρονται ως ήπιες δεξιότητες, δεξιότητες ζωής, κοινωνικές και προσωπικές δεξιότητες κ.ά. Όλες αυτές οι δεξιότητες που παραδοσιακά δε διδάσκονταν στα σχολεία θεωρείται πλέον απαραίτητο να εισαχθούν στο σχολικό πρόγραμμα, ώστε οι μαθητές και οι μαθήτριες να χαράξουν μία επιτυχημένη πορεία κατά τη διάρκεια της εκπαίδευσής τους, αλλά και αργότερα, από τους ενήλικες πια, επαγγελματίες και πολίτες. Το μάθημα της Μουσικής προσφέρει πολλές ευκαιρίες ανάπτυξης μη μουσικών δεξιοτήτων, ειδικά αν συνδυαστεί με το μάθημα του Εργαστηρίου Δεξιοτήτων, το οποίο αποτελεί πλέον μέρος του ωρολογίου προγράμματος του Γυμνασίου και διδάσκεται από τους/τις εκπαιδευτικούς Μουσικής σε Α' ανάθεση.

Οργάνωση και εξοπλισμός της αίθουσας μουσικής

Το μάθημα της Μουσικής στη γενική εκπαίδευση έχει κατεξοχήν εργαστηριακό χαρακτήρα, λόγω της ανάγκης ανάπτυξης δεξιοτήτων και πρακτικών δημιουργικών διαδικασιών και δραστηριοτήτων για την προσέγγιση της τέχνης της μουσικής. Η ποιότητα των σχολικών μουσικών εργαστηρίων καθορίζει σε σημαντικό βαθμό την ποιότητα του μαθησιακού περιβάλλοντος και άρα αποτελεί κλειδί για την επίτευξη των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων. Είναι, επομένως, απαραί-

τητη η ύπαρξη κατάλληλα διαμορφωμένης και ειδικά εξοπλισμένης αίθουσας Μουσικής με ηχομόνωση, η οποία χρειάζεται να περιέχει μουσικά όργανα (αρμόνια ή πιάνο, κιθάρες, ποικιλία από ιδιόφωνα και μεμβρανόφωνα, γιουκαλίλι, όργανα Orff, ντραμς κ.λπ.), καλής ποιότητας CD-player, πίνακα μαρκαδόρου με πεντάγραμμο, διαδραστικό πίνακα, ηλεκτρονικούς υπολογιστές με λογισμικά μουσικής, μικρόφωνο, ηχεία, ακουστικά και σύνδεση στο διαδίκτυο, βιντεοπροβολέα, οθόνη, καλής ποιότητας ηχεία, κονσόλα ήχου και σύστημα μικροφωνικής, συσκευή ηχογράφησης, αναλόγια, βιβλία Μουσικής, παρτιτούρες, CD, DVD με μουσικά θέματα, κουρτίνες συσκότισης, ελεύθερο χώρο για κίνηση κ.λπ. Ακόμη για την οργάνωση και την πραγματοποίηση των σχολικών εκδηλώσεων, τόσο σε εξωτερικό χώρο όσο και σε εσωτερικό, είναι απαραίτητη η προμήθεια των σχολείων με τον κατάλληλο ηχητικό εξοπλισμό.

Ε. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η αξιολόγηση στην εκπαίδευση αποτελεί ένα ισχυρό διδακτικό εργαλείο. Είναι ουσιαστικό μέρος όλης της διδακτικής διαδικασίας, γιατί είναι το μέσο προσδιορισμού του βαθμού επιτυχίας των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων. Κύριος σκοπός της αξιολόγησης στο μάθημα της Μουσικής είναι να βοηθήσει τον/την εκπαιδευτικό να κατανοήσει σε βάθος αυτά που γνωρίζουν οι μαθητές/-τριες, ώστε να μπορεί να πάρει παιδαγωγικές αποφάσεις, βασισμένες σε πραγματικά δεδομένα, αλλά και τους/τις ίδιους/-ες μαθητές/-τριες για την πορεία των μαθησιακών αποτελεσμάτων τους, όταν εξετάζονται οι δεξιότητες και ικανότητές τους μέσα από αυθεντικές, ρεαλιστικές δράσεις. Η αξιολόγηση δεν ταυτίζεται με την ποσοτικοποίηση των επιτευγμάτων των μαθητών/-τριών, αλλά περιλαμβάνει επίσης την παρακολούθηση της πορείας και της διαδικασίας προς το τελικό αποτέλεσμα, καθώς και την ανατροφοδότηση των μαθητών/-τριών για όλα αυτά (διαμορφωτική αξιολόγηση). Επίσης, παρέχει πολύτιμες πληροφορίες στον/στην εκπαιδευτικό σχετικά με τις συνθήκες που επικρατούν στη διδασκαλία-μάθηση, καθώς και με τις δυσκολίες ή τις αδυναμίες των μαθητών/-τριών, ώστε να είναι σε θέση να αναπροσαρμόσει τη διδασκαλία. Μία αποδοτική αξιολόγηση πρέπει να σχετίζεται πλήρως με όλο το εύρος των προσδοκώμενων μαθησιακών αποτελεσμάτων, να βελτιώνει τις μεταγνωστικές ικανότητες των μαθητών/-τριών, να ενισχύει τα κίνητρα, την αυτοπεποίθηση και την ενεργή συμμετοχή τους και να αποτελεί αφετηρία για περαιτέρω μάθηση. Ο/Η εκπαιδευτικός μπορεί να συνδυάζει διάφορες στρατηγικές, όπως τα τεστ αυτοαξιολόγησης και ετεροαξιολόγησης, τις ρουμπρικές αξιολόγησης, τους εννοιολογικούς χάρτες, τους φακέλους επιτευγμάτων, τις σύνθετες ερευνητικές εργασίες, τα ημερολόγια και την παρατήρηση.

ΣΤ. ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ ΑΠΕΙΚΟΝΙΣΗ ΤΟΥ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΣΠΟΥΔΩΝ

ΜΟΥΣΙΚΗ – Α' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ		
1ος Θεματικός Οργανωτής: Προσεγγίζω και κατανοώ τις έννοιες και τα βασικά στοιχεία της Μουσικής		
Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα
		Οι μαθητές/-τριες είναι σε θέση να:
Ρυθμός	<p>Παλμός – Ρυθμός</p> <p>Ρυθμικές αξίες: ολόκληρο, μισό, τέταρτο, όγδοο, δέκατο έκτο, τριακοστό δεύτερο, εξηκοστό τέταρτο, παύσεις, παρεστιγμένο όγδοο με δέκατο έκτο, τρίηχο ογδών, όγδοα με δύο δέκατα έκτα</p> <p>Ελλιπές μέτρο, συγκοπή – αντιχρονισμός Μέτρα 2/4, 3/4, 4/4, 5/8, 7/8, 9/8</p>	<ul style="list-style-type: none"> επαναλαμβάνουν με αυξανόμενη ακρίβεια σύνθετα ρυθμικά σχήματα αναπαράγουν σύνθετα ρυθμικά σχήματα με χρήση ρυθμικών συλλαβών αναπαράγουν/ εκτελέσουν με το αυτί σύνθετα ρυθμικά σχήματα σε ιδιόφωνα μουσικά όργανα αναγνωρίζουν και να χρησιμοποιούν στη μουσική πράξη (δημιουργία, εκτέλεση) τα σύμβολα της ευρωπαϊκής σημειογραφίας όσον αφορά τη διάρκεια του ήχου και τον ρυθμό της μουσικής διακρίνουν τα ισχυρά – ασθενή μέρη στο μέτρο του ρυθμού μιας μουσικής ή μιας σειράς λέξεων διακρίνουν τον παλμό από τον μελωδικό ρυθμό εκτελέσουν μια ρυθμική παρτιτούρα prima vista ακολουθούν μια μουσική σε διμερές, τριμερές ή τετραμερές μέτρο με τις τυπικές κινήσεις μέτρησης ενός/μιας μαέστρου διακρίνουν το ελλιπές μέτρο, τη συγκοπή και τον αντιχρονισμό ανταποκρίνονται ψυχοκινητικά σε χαρακτηριστικούς ρυθμούς της ελληνικής ή άλλης μουσικής παράδοσης αυτοσχεδιάζουν και να συνθέτουν δικά τους ρυθμικά σχήματα στο πλαίσιο της συγκοπής αποδίδουν τις ρυθμικές έννοιες μέσω οργάνων, φωνής και με τη χρήση συμβατικής και μη συμβατικής σημειογραφίας αναπτύξουν την ακουστική τους μνήμη αναγνωρίζοντας, αποκωδικοποιώντας και αποδίδοντας λεκτικά με συμβατική και μη συμβατική σημειογραφία ρυθμικά σχήματα
Τονικό ύψος – Μελωδία	Μελωδικό μοτίβο Πεντατονικές κλίμακες	<ul style="list-style-type: none"> τραγουδούν ατομικά και σε ομάδες σύνθετες μελωδίες με τονική ακρίβεια

	<p>Μείζονα – ελάσσονα κλίμακα, ύφεση – δίεση – αναίρεση</p> <p>Μετατροπία (εμπειρικά)</p> <p>Οκτώηχος – Ήχοι βυζαντινής μουσικής (ήχος Α')</p>	<ul style="list-style-type: none"> • τραγουδούν ατομικά και σε ομάδες μελωδίες με μίμηση • τραγουδούν μια μελωδία σε διαφορετικές τονικότητες (μετατροπία) • τραγουδούν και να παίζουν από μνήμης μελωδικά μοτίβα με τα ονόματα των φθόγγων τους • αναγνωρίζουν εμπειρικά τη λειτουργία των αλλοιώσεων (δίεση – ύφεση- αναίρεση) και να διακρίνουν ακουστικά τη μείζονα και την ελάσσονα κλίμακα • εκτελούν στη φλογέρα ή σε τονικά μουσικά όργανα μελωδίες τραγουδιών που έχουν μάθει • δημιουργούν μελωδίες στη φλογέρα ή στο αρμόνιο ή σε ξυλόφωνο/ μεταλλόφωνο στο πλαίσιο της πεντατονικής κλίμακας • χρησιμοποιούν το σύστημα συμβολισμού του τονικού ύψους στην ευρωπαϊκή μουσική σημειογραφία • τραγουδούν ένα τραγούδι ακολουθώντας έναν απλό οδηγό τραγουδιού • τραγουδούν, διατηρώντας ορθή θέση σώματος, καλή άρθρωση, κατάλληλη έκφραση, αυξανόμενο έλεγχο και στήριξη της αναπνοής, τραγούδια κατάλληλα για την τάξη τους • αναπτύζουν την ακουστική τους μνήμη αναγνωρίζοντας, αποκωδικοποιώντας και αποδίδοντας λεκτικά με συμβατική και μη συμβατική σημειογραφία μελωδικά σχήματα • τραγουδούν συγχρονισμένα ακολουθώντας τις οδηγίες ενός/μιας μαέστρου έχοντας επίγνωση του ρόλου τους μέσα στο μουσικό σύνολο
Μορφή	<p>Μοτίβο, ostinato, φράση, πρόταση</p> <p>Διμερής – Τριμερής μορφή, μορφή Ρόντο</p> <p>Θέμα και παραλλαγές, Ερώτηση – Απάντηση</p> <p>Θέμα – Ανάπτυξη θέματος – Αλυσίδα</p> <p>Μορφές οργανικής και φωνητικής μουσικής της δυτικοευρωπαϊκής έντεχνης παράδοσης (συμφωνία, κονσέρτο, όπερα κ.ά.)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • διακρίνουν τα δομικά μέρη ενός μουσικού κομματιού σε επίπεδο μελωδίας (μοτίβο, φράση κ.ά.) • αναγνωρίζουν τα διαφορετικά μέρη των τραγουδιών της δημοφιλούς μουσικής (π.χ. ρεφρέν-κουπλέ, γέφυρα, επανάληψη κ.ά.) • εξηγούν την έννοια της θεματικής ανάπτυξης • διακρίνουν την αλυσίδα κατά την ανάπτυξη ενός θέματος • διακρίνουν τα θέματα σε μια κλασική συμφωνία • διακρίνουν μουσικά έργα ή τραγούδια με διμερή ή τριμερή μορφή, μορφή ρόντο και μορφή θέμα και παραλλαγές • τραγουδούν και να παίζουν σε μουσικά

		<p>όργανα με αίσθηση των φράσεων</p> <ul style="list-style-type: none"> • αναφέρουν μορφές οργανικής και φωνητικής μουσικής της δυτικοευρωπαϊκής έντεχνης μουσικής παράδοσης • αυτοσχεδιάζουν και να συνθέτουν με κίνηση, φωνή, όργανα, ηχογόνα αντικείμενα και το σώμα (body percussion) αξιοποιώντας τις έννοιες της μορφολογίας (διμερείς-τριμερείς φόρμες, μορφή ερώτηση-απάντηση, ροντό, θέμα και παραλλαγές, ερώτηση-απάντηση)
Δυναμική Αγωγή	Όροι δυναμικής αγωγής (piano, forte, fortissimo, pianissimo, crescendo, diminuendo, mezzo piano, mezzo forte, sforzando, subito piano)	<ul style="list-style-type: none"> • περιγράφουν τη δυναμική αγωγή ενός μουσικού έργου με τους βασικούς όρους περιγραφής της δυναμικής αγωγής • δημιουργήσουν ένα ηχητικό δρώμενο με μεταβολές δυναμικής χρησιμοποιώντας ποικίλα μουσικά όργανα, ήχους σώματος και φωνής ή αυτοσχέδια ηχογόνα μέσα • αυτοσχεδιάζουν και να συνθέτουν αξιοποιώντας την ηχητική παράμετρο της έντασης
Ρυθμική Αγωγή	Όροι ρυθμικής αγωγής (ταχύτητα) (allegro, adagio, accelerando, ritardando, largo moderato, presto, A tempo)	<ul style="list-style-type: none"> • χαρακτηρίζουν τη ρυθμική αγωγή ενός μουσικού έργου που ακούν χρησιμοποιώντας τους βασικούς όρους περιγραφής της ρυθμικής αγωγής • διακρίνουν τις διαφορές που δημιουργεί η μεταβολή της ρυθμικής αγωγής σε μια μουσική • διακρίνουν τις ομοιότητες ή διαφορές της ρυθμικής αγωγής μεταξύ των μερών ενός μουσικού έργου • δημιουργήσουν ένα ηχητικό δρώμενο με μεταβολές ρυθμικής αγωγής χρησιμοποιώντας αυτοσχέδια ηχογόνα μέσα, απλά μουσικά όργανα, ήχους σώματος ή φωνής
Ηχόχρωμα	<p>Όργανα συμφωνικής ορχήστρας</p> <p>Ενορχήστρωση έργου συμφωνικής μουσικής</p> <p>Αρχαία ελληνικά μουσικά όργανα</p> <p>Είδη ανθρώπινης φωνής</p> <p>Στοιχεία ενορχήστρωσης</p>	<ul style="list-style-type: none"> • διακρίνουν το ιδιαίτερο ηχόχρωμα των μουσικών οργάνων της συμφωνικής ορχήστρας, καθώς και των τμημάτων της • αναγνωρίζουν τα αρχαία ελληνικά μουσικά όργανα • αναγνωρίζουν ακουστικά τα είδη της ανθρώπινης φωνής • πειραματίζονται με τα διαφορετικά ηχοχρώματα μουσικών οργάνων, αυτοσχέδιων ηχογόνων μέσων και της φωνής για να δημιουργήσουν μια ηχοεικόνα ή ένα ηχητικό δρώμενο ή ηχητικά εφέ • πειραματίζονται με διαφορετικά ηχοχρώματα εικονικών μουσικών οργάνων ή με έναν ψηφιακό σταθμό

		<p>επεξεργασίας ήχου (DAW)</p> <ul style="list-style-type: none">• ενορχηστρώνουν μία μελωδία, προσθέτοντας ρυθμικά σχήματα σε ρυθμικό μουσικό όργανο στο Musescore
Συνήχηση	<p>Μονοφωνία, ομοφωνία, πολυφωνία</p> <p>Δίφωνοι κανόνες, δίφωνα τραγούδια, συγχορδίες, μπορντούν, ισοκράτης</p>	<ul style="list-style-type: none">• αναγνωρίζουν ακουστικά τη διαφορά μεταξύ μονοφωνίας, ομοφωνίας και πολυφωνίας• συνδέουν τις διάφορες μορφές συνήχησης με στοιχεία από την ιστορία της μουσικής• ερμηνεύουν δίφωνα τραγούδια και κανόνες• διακρίνουν σύμφωνες και διάφωνες συγχορδίες• ψάλλουν βυζαντινούς εκκλησιαστικούς ύμνους με συνοδεία ισοκράτη• δημιουργούν συνηχήσεις με μελωδικά και τονικά κρουστά όργανα• μαθαίνουν να συνοδεύουν μελωδίες με απλές συνοδείες από ισοκράτημα, μπορντούν ή συγχορδίες (εμπειρικά)• μαθαίνουν να διαβάζουν απλές παρτιτούρες τραγουδιών (οδηγούς, lead sheet) και να εισάγονται εμπειρικά στον συμβολισμό των συγχορδιών και στις ταμπλατούρες

ΜΟΥΣΙΚΗ – Β' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ		
1ος Θεματικός Οργανωτής: Προσεγγίζω και κατανοώ τις έννοιες και τα βασικά στοιχεία της Μουσικής		
Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα
		Οι μαθητές/-τριες είναι σε θέση να:
Ρυθμός	<p>Παλμός-ρυθμός</p> <p>Ρυθμικές αξίες: παρεστιγμένο τέταρτο με όγδοο, παρεστιγμένο όγδοο με δέκατο έκτο, τρίηχο ογδών, όγδοα με δύο δέκατα έκτα, συγκοπή-αντιχρονισμός, ελλιπές μέτρο, όγδοο-τέταρτο-όγδοο, σύνδεση διάρκειας, το όγδοο ως μονάδα μέτρησης του μέτρου</p> <p>Μέτρα 2/4, 3/4 (βαλς), 3/4 (τσάμκος), 4/4, 5/8, 5/4, 7/8 (ως βορειοβαλκανικός ρυθμός και ως καλαματιανός ρυθμός), 9/8</p>	<ul style="list-style-type: none"> • αναπτύξουν την ακουστική τους μνήμη, αναγνωρίζοντας, αποκωδικοποιώντας και αποδίδοντας λεκτικά ή με συμβατική σημειογραφία, σύνθετα ρυθμικά και μελωδικά σχήματα • αναγνωρίζουν, να περιγράφουν και να συγκρίνουν τα διάφορα στοιχεία που δομούν τον ρυθμό ενός μοτίβου (αξίες, συνδυασμοί αξιών κ.λπ.) μέσα σε μια ακρόαση με τη χρήση κατάλληλης μουσικής ορολογίας • καταγράφουν με σημειογραφία σύνθετα ρυθμικά σχήματα που ακούν • αναπαράγουν/παίζουν σε ρυθμικά όργανα ρυθμικά σχήματα που ακούν σε τραγούδια ή μουσικά κομμάτια • αποδίδουν τα ισχυρά – ασθενή μέρη στον ρυθμό του λόγου ή της μουσικής • διακρίνουν τον παλμό από τον μελωδικό ρυθμό • αποδίδουν σύνθετο ρυθμικό κείμενο φωνητικά, χρησιμοποιώντας ένα σύστημα ρυθμικών συλλαβών. • εκτελέσουν μια ρυθμική παρτιτούρα prima vista • ακολουθούν μια μουσική με τις τυπικές κινήσεις μέτρησης ενός/μιας μαέστρου • αποδίδουν με ακρίβεια το ελλιπές μέτρο, τη συγκοπή και τον αντιχρονισμό • αυτοσχεδιάζουν δικά τους ρυθμικά σχήματα στο πλαίσιο ενός δεδομένου ρυθμού • δημιουργούν απλά ρυθμικά και μελωδικά σχήματα, για να συνοδεύσουν ένα τραγούδι, μια ρίμα, μια μουσική ακρόαση ή δρώμενο • «συνθέτουν» απλές ρυθμικές παραλλαγές σε γνωστές μελωδίες
Τονικό ύψος – Μελωδία	<p>Μελωδικό μοτίβο πεντατονικές κλίμακες (Ντο, Φα, Σολ)</p> <p>μείζονα και ελάσσονα κλίμακα (Ντο+, Σολ+, Φα+ και Λα-, Μι-),</p> <p>Ύφεση, δίεση, αναίρεση</p> <p>Τόνος, ημιτόνιο, τριημιτόνιο,</p>	<ul style="list-style-type: none"> • τραγουδούν ατομικά και ομαδικά μελωδίες με τονική ακρίβεια • τραγουδούν μια συγκεκριμένη μελωδία σε διάφορες τονικότητες (τρανσπόρτο) • εξηγούν τη λογική μεταφοράς (τρανσπόρτο) ενός μουσικού κειμένου από μια κλίμακα σε άλλη σύμφωνα με την τονική περιοχή που τραγουδούν

	<p>Αρπισμός Οκτώηχος – Ήχοι βυζαντινής μουσικής (ήχος Α', ήχος Δ')</p> <p>Σημειογραφία βυζαντινής μουσικής</p>	<ul style="list-style-type: none"> • τραγουδούν μελωδίες με μίμηση • διακρίνουν ακουστικά ένα μοτίβο ή ένα θέμα σε ένα μουσικό έργο και να ακολουθούν κατά την ακρόαση την ανάπτυξή του • αναπτύζουν την ακουστική τους μνήμη, αναγνωρίζοντας, αποκωδικοποιώντας και αποδίδοντας λεκτικά και με συμβατική σημειογραφία σύνθετα ρυθμικά και μελωδικά σχήματα • χειρίζονται με άνεση τα συμβολικά ονόματα τονικού ύψους της δυτικοευρωπαϊκής μουσικής σημειογραφίας: ντο, ρε, μι, φα, σολ, λα, σι • εξηγούν τη λειτουργία των αλλοιώσεων (δίεση – ύφεση - αναίρεση) και να τις χρησιμοποιούν στη μουσική πράξη (ανάγνωση, εκτέλεση, δημιουργία μουσικής) • διακρίνουν ακουστικά τη μείζονα και την ελάσσονα κλίμακα • τραγουδούν από μνήμης μελωδίες με τα ονόματα των φθόγγων τους • εκτελούν στη φλογέρα ή σε τονικά μουσικά όργανα μελωδίες τραγουδιών που έχουν μάθει • δημιουργούν μελωδίες στη φλογέρα ή σε άλλα μουσικά όργανα • αυτοσχεδιάζουν μελωδικές ερωτήσεις και απαντήσεις, με όργανα ή με φωνή • μελοποιούν στίχους και να προσαρμόζουν δικούς τους στίχους σε γνωστές μελωδίες • ψάλλουν απλούς βυζαντινούς ύμνους ακολουθώντας την παρασημαντική (εμπειρικά)
Μορφή	<p>Riff, vamp, leitmotif</p> <p>Μονοφωνία, πολυφωνία, ετεροφωνία, ομοφωνία</p> <p>Διμερής και τριμερής μορφή</p> <p>Μορφή ρόντο</p> <p>Θέμα και παραλλαγές</p> <p>Ανοικτή και κλειστή φράση</p> <p>Διάφορες μορφές για οργανική και φωνητική μουσική</p> <p>Μορφές μουσικής από τη λαϊκή παράδοση της Ελλάδας και άλλων χωρών</p> <p>Μορφές οργανικής και</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ακούν συγκεντρωμένα ένα ευρύ ρεπερτόριο μουσικών ακροάσεων με τη χρήση οδηγού ακρόασης ή παρτιτούρας, εστιάζοντας σε συγκεκριμένες μουσικές έννοιες και να δημιουργούν τον δικό τους οδηγό ακρόασης • αναγνωρίζουν, να περιγράφουν, να συγκρίνουν και να αναλύουν μουσικές ακροάσεις διαφορετικών μουσικών ειδών, στυλ και πολιτισμών με χρήση κατάλληλης μουσικής ορολογίας • διακρίνουν τη διμερή μορφή, την τριμερή μορφή και τη μορφή ρόντο σε μουσικά έργα • διακρίνουν το θέμα και τις παραλλαγές του σε ένα μουσικό έργο με μορφή θέμα και παραλλαγές • αναγνωρίζουν μορφές οργανικής και

	φωνητικής μουσικής της έντεχνης δυτικοευρωπαϊκής μουσικής (συμφωνία, κονσέρτο, όπερα κ.ά.)	<p>φωνητικής μουσικής της έντεχνης δυτικοευρωπαϊκής μουσικής</p> <ul style="list-style-type: none"> • διακρίνουν τις διαφορές μεταξύ διαφορετικών μερών σε ένα μουσικό έργο • τραγουδούν και να εκτελούν σε μουσικά όργανα εκφραστικά με αίσθηση των φράσεων • αυτοσχεδιάζουν δικές τους μελωδίες στις μορφές που έχουν διδαχθεί
Δυναμική Αγωγή	Όροι δυναμικής αγωγής (piano, forte, fortissimo, pianissimo, crescendo, diminuendo, mezzo piano, mezzo forte, sforzando, subito piano)	<ul style="list-style-type: none"> • δημιουργήσουν με μουσικά όργανα «ηχοεικόνες» που περιγράφονται μέσω του ηχοχρώματος και των μεταβολών της δυναμικής και της ρυθμικής αγωγής • περιγράψουν τη δυναμική αγωγή ενός μουσικού έργου με τους βασικούς όρους περιγραφής της δυναμικής αγωγής • χρησιμοποιούν αυξομειώσεις της έντασης και όρους δυναμικής αγωγής στις συνθέσεις τους για να αποδώσουν τη συναισθηματική ατμόσφαιρα που επιθυμούν
Ρυθμική Αγωγή	Όροι ρυθμικής αγωγής (ταχύτητα, tempo) (allegro, adagio, accelerando, ritardando, largo moderato, presto, A tempo)	<ul style="list-style-type: none"> • περιγράφουν τις μεταβολές της ρυθμικής αγωγής σε ένα μουσικό έργο χρησιμοποιώντας τους βασικούς όρους περιγραφής της ρυθμικής αγωγής • δημιουργήσουν ένα ηχητικό δρώμενο με διαφορετικές καταστάσεις και μεταβολές της ρυθμικής αγωγής • καταλάβουν τη λογική του (μηχανικού ή ηλεκτρονικού) μετρονόμου
Ηχώχρωμα	<p>Φυσικοί και ηλεκτρονικοί ήχοι και χρήση τους από τους/τις συνθέτες/-τριες μέσα σε μουσικά έργα</p> <p>Βασικά είδη ανθρώπινων φωνών (σοπράνο, άλτο, τενόρος, μπάσος)</p> <p>Είδη ορχήστρας</p> <p>Όργανα συμφωνικής ορχήστρας</p> <p>Όργανα από τη λαϊκή παράδοση της Ελλάδας και άλλων χωρών, σύνολα και ορχήστρες</p> <p>Βασικά στοιχεία ενορχήστρωσης</p>	<ul style="list-style-type: none"> • αναγνωρίζουν τη χροιά μουσικών οργάνων, ανθρώπινης φωνής και σύγχρονων πηγών ήχου • εξηγούν την κατάταξη των μουσικών οργάνων σύμφωνα με το σύστημα των Hornbostel – Sachs • εξερευνούν τους διάφορους τρόπους παραγωγής ήχου με τη χρήση του σώματος, ηχογόνων αντικειμένων και τις διάφορες τεχνικές εκτέλεσης μουσικών οργάνων • διακρίνουν το ηχώχρωμα των μουσικών οργάνων της συμφωνικής ορχήστρας • διακρίνουν το ηχώχρωμα των μουσικών οργάνων της ελληνικής λαϊκής παράδοσης • αναφέρουν μουσικά όργανα άλλων λαών και πολιτισμών • αναγνωρίζουν μουσικά όργανα σε σύνολα τζαζ, ροκ και άλλων ειδών μουσικής • αντιλαμβάνονται τους τρόπους με τους οποίους οι συνθέτες/-τριες επεξεργάζονται ηλεκτρονικούς και

		<p>φυσικούς ήχους στις συνθέσεις τους</p> <ul style="list-style-type: none"> • πειραματίζονται με διαφορετικά ηχοχρώματα οργάνων, στο πλαίσιο ενός μουσικού λογισμικού • πειραματίζονται και να αυτοσχεδιάζουν με ήχους από ποικίλα μέσα (ηχογόνα αντικείμενα, μουσικά όργανα, φωνή) • ενορχηστρώνουν μία μελωδία, ντουμπλάροντας τη μελωδία με διαφορετικά μουσικά όργανα και χρησιμοποιώντας νέα ρυθμικά και μελωδικά στοιχεία στο Musescore
Συνήχηση	<p>Μονοφωνία, ομοφωνία, πολυφωνία</p> <p>Μονοφωνικά και πολυφωνικά μουσικά όργανα</p> <p>Σύμφωνες και διάφωνες συνηχήσεις</p> <p>Συγχορδία I και V, Τέλεια πτώση</p> <p>Ισοκράτημα</p> <p>Μίμηση</p> <p>Τρίφωνοι κανόνες</p> <p>Συμβολισμός συγχορδιών και ταμπλατούρες στους οδηγούς τραγουδιών</p>	<ul style="list-style-type: none"> • αναγνωρίζουν τον βασικό συμβολισμό των συγχορδιών στα είδη της δημοφιλούς μουσικής (A, B, C, min., maj κ.ά.) • παίζουν κύριες συγχορδίες (τονική και δεσπόζουσα) σε μείζονες και ελάσσονες κλίμακες με εύκολο σπλισμό στο αρμόνιο/πιάνο και στην κιθάρα ή το γιουκαλίλι • περιγράφουν τη λογική που διέπει τις ταμπλατούρες της κιθάρας και του γιουκαλίλι και να βρίσκουν στο YouTube σχετικά βίντεο εκμάθησης • συνοδεύουν απλά τραγούδια παίζοντας στο πιάνο, στην κιθάρα ή σε άλλο πολυφωνικό όργανο συγχορδίες ακολουθώντας οδηγούς τραγουδιών • διακρίνουν τη διαφορά μεταξύ μονοφωνίας, ομοφωνίας και πολυφωνίας • διακρίνουν τις σύμφωνες και διάφωνες συνηχήσεις • τραγουδούν δίφωνα κομμάτια, τρίφωνους και τετράφωνους κανόνες • τραγουδούν ταυτόχρονα ανεξάρτητες μελωδικές γραμμές τραγουδιών • διακρίνουν ακουστικά τα μονοφωνικά και πολυφωνικά μουσικά όργανα • ψάλλουν με συνοδεία ισοκράτη

ΜΟΥΣΙΚΗ – Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ		
1ος Θεματικός Οργανωτής: Προσεγγίζω και κατανοώ τις έννοιες και τα βασικά στοιχεία της Μουσικής		
Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα
		Οι μαθητές/-τριες είναι σε θέση να:
Ρυθμός	<p>Παλμός-ρυθμός</p> <p>Ρυθμικές αξίες: παρεστιγμένο τέταρτο με όγδοο, παρεστιγμένο όγδοο με δέκατο έκτο, τρίηχο ογδόων, όγδοα με δύο δέκατα έκτα</p> <p>Ελλιπές μέτρο, συγκοπή– Αντιχρονισμός</p> <p>Swing feel</p> <p>Μέτρα 2/4, 3/4, 4/4, 5/8, 7/8, 9/8</p>	<ul style="list-style-type: none"> επαναλαμβάνουν και να καταγράφουν με αυξανόμενη ακρίβεια σύνθετα ρυθμικά σχήματα βρίσκουν με το αυτί τη ρυθμική συνοδεία σε μουσικά κομμάτια και να την αναπαράγουν/ εκτελούν σε ρυθμικά όργανα καταγράφουν με σημειογραφία σύνθετα ρυθμικά σχήματα που ακούν κρατούν με άνεση τον παλμό παράλληλα με την ακρόαση μιας μουσικής με σύνθετα ρυθμικά σχήματα και ρυθμικά φαινόμενα π.χ. συγκοπή, αντιχρονισμό, αλλαγή μέτρου κ.ά. επαναλαμβάνουν με τη φωνή τους ή με κάποιο μουσικό όργανο έναν σύνθετο μελωδικό ρυθμό κρατούν με τη φωνή τους ή με μουσικά όργανα ένα ρυθμικό ostinato σε ένα τραγούδι ή μια ρυθμική απαγγελία ενός ποιήματος αναγνωρίζουν και να διακρίνουν ακουστικά ελληνικούς ρυθμούς
Τονικό ύψος – Μελωδία	<p>Μελωδικό μοτίβο</p> <p>Πεντατονικές κλίμακες (Ντο, Φα, Σολ, Λα)</p> <p>Μείζονες και ελάσσονες κλίμακες (φυσικές, με μία δίεση, με μία ύφεση)</p> <p>Εμπειρική χρήση κλειδιού Φα</p> <p>Ύφεση, δίεση, αναίρεση</p> <p>Τόνος, ημιτόνιο, τριημιτόνιο</p> <p>Αρπισμός</p> <p>Οκτώηχος – Ήχοι βυζαντινής μουσικής (Α', πλάγιος του Β' σκληρός χρωματικός, Γ', πλάγιος του Δ')</p> <p>Blues κλίμακες (εξατονικές) (Α, C, G), blue notes</p>	<ul style="list-style-type: none"> διαβάζουν και να χειρίζονται με άνεση τα συμβολικά ονόματα τονικού ύψους της δυτικοευρωπαϊκής μουσικής: ντο, ρε, μι, φα, σολ, λα, σι εξηγούν τη λειτουργία των αλλοιώσεων (δίεση – ύφεση) των μείζονων και ελάσσονων κλιμάκων αναπαράγουν/εκτελούν σε μελωδικά όργανα βρίσκοντας με το αυτί τη μελωδία απλών μουσικών κομματιών τραγουδούν από μνήμης μελωδίες με τα ονόματα των φθόγγων τους και να εκτελούν σε μουσικά όργανα δημιουργούν και να ερμηνεύουν μελωδίες σε μουσικά όργανα αυτοσχεδιάζουν μελωδικές ερωτήσεις και απαντήσεις, με όργανα ή με φωνή μελοποιούν στίχους και να προσαρμόζουν δικούς τους στίχους σε γνωστές μελωδίες. τραγουδούν ατομικά και σε ομάδες σύνθετες μελωδίες με τονική ακρίβεια

	<p>Χρωματική κλίμακα</p> <p>Τρόποι (δώριος, μιξολύδιος)</p>	<ul style="list-style-type: none"> • τραγουδούν ατομικά και σε ομάδες μελωδίες με μίμηση • τραγουδούν μια μελωδία σε διαφορετικές τονικότητες (μετατροπία) • διακρίνουν ακουστικά διαφορετικά είδη κλιμάκων, όπως μείζονες, ελάσσονες, μπλουζ, πεντατονικές, βυζαντινούς ήχους • προσεγγίζουν εμπειρικά τρόπους μέσα από τραγούδια της δημοφιλούς μουσικής • διακρίνουν ακουστικά την τονική και τη δεσπόζουσα συγχορδία μιας κλίμακας στο πλαίσιο ενός τραγουδιού • τραγουδούν, διατηρώντας ορθή θέση σώματος, καλή άρθρωση, κατάλληλη έκφραση, αυξανόμενο έλεγχο και στήριξη της αναπνοής, τραγούδια κατάλληλα για την τάξη τους • αναπτύξουν την ακουστική τους μνήμη αναγνωρίζοντας, αποκωδικοποιώντας και αποδίδοντας λεκτικά με συμβατική και μη συμβατική σημειογραφία μελωδικά σχήματα • τραγουδούν συγχρονισμένα ακολουθώντας τις οδηγίες ενός/μιας μαέστρου έχοντας επίγνωση του ρόλου τους μέσα στο μουσικό σύνολο • χειρίζονται την αλλαγή τονικότητας για τεχνικούς/ φωνητικούς και δημιουργικούς λόγους • δημιουργούν και να καταγράφουν δικές τους μελωδίες, τις οποίες να μπορούν να ερμηνεύουν με μουσικότητα • δημιουργούν τραγούδια με δικούς τους στίχους, να μελοποιούν ένα ποίημα ή να δημιουργούν δικούς τους στίχους σε δεδομένη μελωδία
<p>Μορφή</p>	<p>Διμερής και τριμερής μορφή, μορφή ρόντο, θέμα και παραλλαγές</p> <p>Ερώτηση – Απάντηση</p> <p>Μορφή τραγουδιού σε δημοφιλή μουσικά είδη (στροφή/κουπλέ, ρεφρέν, γέφυρα, μετατροπία κ.ά.)</p> <p>Μορφές οργανικής και φωνητικής μουσικής της έντεχνης δυτικοευρωπαϊκής μουσικής (συμφωνία, κονσέρτο, όπερα κ.ά.)</p> <p>12μετρο blues</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ακούν συγκεντρωμένα ένα ευρύ ρεπερτόριο μουσικών ακροάσεων με τη χρήση οδηγού ακρόασης ή παρτιτούρας, εστιάζοντας σε συγκεκριμένες μουσικές έννοιες και να δημιουργούν τον δικό τους οδηγό ακρόασης • αναγνωρίζουν, να περιγράφουν, να συγκρίνουν και να αναλύουν μουσικές ακροάσεις διαφορετικών μουσικών ειδών, στιλ και πολιτισμών με χρήση κατάλληλης μουσικής ορολογίας • διακρίνουν τη διμερή μορφή, την τριμερή μορφή και τη μορφή ρόντο σε μουσικά έργα • διακρίνουν το θέμα και τις παραλλαγές του σε ένα μουσικό έργο με μορφή θέμα και παραλλαγές

		<ul style="list-style-type: none"> • διακρίνουν τις διαφορές μεταξύ διαφορετικών μερών σε ένα μουσικό έργο • αναφέρουν μορφές της οργανικής και φωνητικής μουσικής της έντεχνης δυτικοευρωπαϊκής μουσικής • τραγουδούν εκφραστικά με φραζάρισμα • αυτοσχεδιάζουν δικές τους μελωδίες στις μορφές που έχουν διδαχθεί • αυτοσχεδιάζουν μελωδικές ερωτήσεις και απαντήσεις με όργανα ή με φωνή
Δυναμική Αγωγή	Όροι δυναμικής αγωγής (piano, forte, fortissimo, pianissimo, crescendo, diminuendo, mezzo piano, mezzo forte, sforzando, subito piano)	<ul style="list-style-type: none"> • περιγράφουν με ακρίβεια τη δυναμική αγωγή ενός μουσικού έργου με τους βασικούς όρους περιγραφής της δυναμικής αγωγής • συνειδητοποιήσουν πώς η δυναμική αγωγή συνυφίνεται και με άλλες μουσικές έννοιες
Ρυθμική Αγωγή	Όροι ρυθμικής αγωγής (ταχύτητα) (allegro, adagio, accelerando, ritardando, largo moderato, presto, A tempo)	<ul style="list-style-type: none"> • χρησιμοποιούν με ευχέρεια την ιταλική ορολογία για τη ρυθμική αγωγή • διακρίνουν πώς η ρυθμική αγωγή επηρεάζει το ύφος της μουσικής και τα συναισθήματα που προκαλεί
Ηχόχρωμα	<p>Αναγνώριση φυσικών και ηλεκτρονικών ήχων</p> <p>Διάκριση ηχοχρωμάτων διαφόρων μουσικών οργάνων της συμφωνικής ορχήστρας, καθώς και παραδοσιακών μουσικών οργάνων</p> <p>Στοιχεία ενορχήστρωσης</p>	<ul style="list-style-type: none"> • διακρίνουν πώς η παλέτα των ηχοχρωμάτων της συμφωνικής ορχήστρας λειτουργεί στιλιστικά κι εκφραστικά σε ένα μουσικό έργο • διερευνήσουν τη λειτουργία της ανθρώπινης φωνής και των μουσικών οργάνων σε σχέση με το είδος της μουσικής όπου απαντώνται • αναγνωρίζουν μουσικά όργανα σε σύνολα τζαζ, παραδοσιακής, ροκ κ.ά. και άλλων ειδών μουσικής • πειραματίζονται με το ηχόχρωμα μουσικών οργάνων στο πλαίσιο ενός εκπαιδευτικού μουσικού λογισμικού • διασκευάζουν μουσικά κομμάτια για διαφορετικούς συνδυασμούς οργάνων-φωνών σε σχέση με το πρωτότυπο • ενορχηστρώνουν μία μελωδία, ντουμπλάροντας με διαφορετικά μουσικά όργανα τη μελωδία και χρησιμοποιώντας νέα ρυθμικά, μελωδικά και αρμονικά στοιχεία στο Musescore
Συνήχηση	<p>Μονοφωνία, ετεροφωνία, πολυφωνία, ομοφωνία</p> <p>Μπορντούν</p> <p>Φωνητική εκτέλεση δίφωνων, τρίφωνων και τετράφωνων κανόνων, εκτέλεση δίφωνων και τρίφωνων μουσικών</p>	<ul style="list-style-type: none"> • διαβάζουν ταμπλατούρες και σύμβολα συγχορδιών σε οδηγούς τραγουδιών σε γνωστές τους κλίμακες και τα εκτελούν σωστά σε μουσικά όργανα (πιάνο, γιουκαλίλι, κιθάρα, μπάσο κ.ά.) • συνοδεύουν τραγούδια παίζοντας στο πιάνο, στην κιθάρα ή σε άλλο πολυφωνικό όργανο συγχορδίες ακολουθώντας οδηγούς τραγουδιών και αξιοποιώντας

	<p>κομματιών</p> <p>Σύμφωνες και διάφωνες συνηχήσεις</p> <p>Συγχορδία I, IV και V, τέλεια πτώση, ονομασία και λειτουργία βαθμίδων (τονική, υποδεσπόζουσα, δεσπόζουσα, προσαγωγέας)</p> <p>Συνοδευτικά αρμονικά σχήματα για πιάνο/αρμόνιο, κιθάρα</p>	<p>απλά συνοδευτικά σχήματα</p> <ul style="list-style-type: none">• διακρίνουν ακουστικά (εμπειρικά) ακολουθίες κύριων συγχορδιών• διακρίνουν τις διαφορετικές μορφές συνήχησης σε διάφορα μουσικά ρεύματα του 20ού και 21ου αιώνα• ψάλλουν με συνοδεία ισοκράτη• ψάλλουν απλούς βυζαντινούς ύμνους ακολουθώντας την παρασημαντική (εμπειρικά)• ερμηνεύουν τρίφωνα μουσικά κομμάτια• βιώσουν τη σημασία ιστορικών γεγονότων ορόσημων για την πατρίδα μας και να εξηγούν τον ρόλο της μουσικής σε αυτά
--	--	--

ΜΟΥΣΙΚΗ – Α΄, Β΄, Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ		
2ος Θεματικός Οργανωτής: Γνωρίζω τα είδη της Μουσικής συγχρονικά, διαχρονικά και γεωγραφικά		
Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα
		Οι μαθητές/-τριες είναι σε θέση να:
Ελληνικές Μουσικές Παραδόσεις: Έντεχνες παραδόσεις, δημοφιλή και παραδοσιακά είδη	Παραδοσιακή δημοτική μουσική, βυζαντινή εκκλησιαστική και κοσμική μουσική, αρχαία ελληνική μουσική, λαϊκή μουσική παράδοση αστικών κέντρων (Σμύρνη, Κωνσταντινούπολη, επτανησιακές καντάδες), μελοποιημένη ποίηση, λαϊκή μουσική αστικού χώρου	<ul style="list-style-type: none"> • τραγουδούν σύνθετα –από άποψη μελωδίας, ρυθμού και λόγου– τραγούδια από τις ελληνικές μουσικές παραδόσεις (έντεχνες παραδόσεις, δημοφιλή και παραδοσιακά είδη) με ρυθμική, μελωδική ακρίβεια και εκφέροντας τα παραδοσιακά «γυρίσματα» της φωνής στη δημοτική μουσική παράδοση • προσεγγίζουν την οργανική σύνδεση της ελληνικής μουσικής παράδοσης με τον χώρο, τον χρόνο και την κοινωνική ζωή των ανθρώπων • ευαισθητοποιηθούν απέναντι στο περιβάλλον μέσα από δημοτικά ελληνικά τραγούδια που πηγάζουν από την αλληλένδετη σχέση του ανθρώπου με τη φύση • βιώσουν τη σημασία ιστορικών γεγονότων ορόσημων για την πατρίδα μας και να κατανοήσουν τον ρόλο της μουσικής σε σχέση με αυτά • ψάλλουν βυζαντινούς εκκλησιαστικούς ύμνους και να εκτελούν θρησκευτικά παραδοσιακά τραγούδια προσεγγίζοντας το συναίσθημα και την έκφραση του θρησκευτικού βιώματος των πιστών της Ορθόδοξης Εκκλησίας • εκτελούν σε κρουστά μουσικά όργανα τον ρυθμό παραδοσιακών ελληνικών τραγουδιών που μαθαίνουν • βιώσουν την αρχαία ελληνική μουσική ως στοιχείο παγκόσμιας πολιτισμικής κληρονομιάς • σέβονται και να εκτιμούν τη μουσική κληρονομιά του τόπου μας ως μέρος της πολιτισμικής τους ταυτότητας • νιώσουν την αισθητική συγκίνηση από την ακρόαση και την εκτέλεση τραγουδιών μελοποιημένης ελληνικής ποίησης • αποτιμούν και να αξιολογούν την επαφή με τα αγαθά της τέχνης και το ωραίο • εκφέρουν και να αρθρώνουν με άνεση και ακρίβεια τον λόγο με τη μελωδία και τον ρυθμό της μουσικής

		<ul style="list-style-type: none"> • εκτελούν μελωδίες τραγουδιών σε μουσικά όργανα και να τα συνοδεύουν • βιώσουν την αισθητική συγκίνηση που επικρατούσε την εποχή που (δεκαετία του 1960) καθιερώθηκε η μελοποίηση ποιημάτων σε τραγούδια, από την ακρόαση και την εκτέλεση τραγουδιών μελοποιημένης ελληνικής ποίησης
Δυτικοευρωπαϊκή μουσική: Έντεχνες παραδόσεις	<p>Θρησκευτική – Κοσμική μουσική του Μεσαίωνα, Θρησκευτική – Κοσμική μουσική της Αναγέννησης, μουσική Μπαρόκ, κλασικισμός, ρομαντισμός, εθνικές μουσικές σχολές – Επιβίωση της μουσικής λαϊκής παράδοσης μέσα από τη λόγια παράδοση, 20ος – 21ος αιώνας (μπρεσιονισμός, εξπρεσιονισμός, ατονική μουσική, δωδεκαφθογγισμός – σειραϊσμός, ηλεκτρονική μουσική, συγκεκριμένη μουσική (musique concrète), αλεατορισμός, νεοκλασικισμός, μινιμαλισμός, νέα ηχοχρώματα – ηχητικές μάζες, έντεχνη νεοελληνική μουσική</p>	<ul style="list-style-type: none"> • ακροασθούν με ευαισθησία ένα έργο της δυτικοευρωπαϊκής μουσικής παράδοσης, να εκφραστούν μέσα από αυτό και να εξωτερικεύσουν τα συναισθήματά τους • διακρίνουν κατά την ακρόαση ενός μουσικού έργου τα δομικά και εκφραστικά στοιχεία του και να παρακολουθήσουν την εξέλιξή τους σε όλη τη διάρκειά του • προσεγγίσουν την έννοια της διαχρονικότητας της μουσικής και τον ρόλο των δημιουργών της • διακρίνουν τα χαρακτηριστικά γνωρίσματα των διαφορετικών περιόδων της έντεχνης δυτικοευρωπαϊκής μουσικής από τον Μεσαίωνα μέχρι τις σύγχρονες μορφές δημιουργίας του 21ου αιώνα • γνωρίζουν συνθέτες/συνθέτριες και το έργο τους από τον ευρωπαϊκό, τον παγκόσμιο και τον ελληνικό χώρο • γνωρίζουν το έργο γυναικών συνθετριών, μαύρων, Λατίνων, Ασιατών, Αράβων συνθετών/-τριών και άλλων υποεκπροσωπούμενων συνθετών/-τριών στην ιστορία της δυτικοευρωπαϊκής έντεχνης μουσικής και να κατανοούν τους κοινωνικούς λόγους της μικρότερης προβολής τους • διακρίνουν στοιχεία της ελληνικής μουσικής παράδοσης σε έργα Ελλήνων συνθετών του 20ού και 21ου αιώνα • προσεγγίσουν με δεκτικότητα τα σύγχρονα ρεύματα της έντεχνης δυτικοευρωπαϊκής μουσικής και να συνδέσουν τα ρεύματα αυτά με τις ραγδαίες αλλαγές στη ζωή του σύγχρονου ανθρώπου και την επιρροή από την εξέλιξη της τεχνολογίας
	<p>Μουσικές του κόσμου, έντεχνα και παραδοσιακά είδη από:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1) Ωκεανία, όπως Αυστραλία, Παπούα Νέα Γουινέα, Χαβάη, Κιριμπάτι 2) Νότια Ασία, όπως Ινδία, Πακιστάν, 3) Νοτιοανατολική Ασία, όπως Βιετνάμ, Ταϊλάνδη, Λάος και 	<ul style="list-style-type: none"> • προσεγγίσουν βιωματικά τη μουσική από άλλους λαούς και πολιτισμούς με δεκτικότητα και θετική στάση • εκτελέσουν μουσικές και τραγούδια άλλων λαών και πολιτισμών χρησιμοποιώντας τη φωνή και μουσικά όργανα • έρθουν σε επαφή με εκπροσώπους άλλων μουσικών παραδόσεων από την τοπική

	<p>βορειοανατολική Ταϊλάνδη, Ινδονησία (Ιάβα και Μπαλί)</p> <p>4) Ανατολική Ασία, όπως Κίνα, Μογγολία, Κορέα, Ιαπωνία, Θιβέτ</p> <p>5) Μέση Ανατολή, όπως Ισλάμ και αραβικός κόσμος, Ιράν, Αίγυπτος, σουφισμός, ιουδαϊσμός</p> <p>6) Ευρώπη, όπως Ισπανία, Ρωσία, Σκοτία, Ιρλανδία, Ουγγαρία, Βουλγαρία</p> <p>7) Υποσαχάρια Αφρική, όπως Γκάνα, Νιγηρία, κεντρική Αφρική, Ζιμπάμπουε, Ουγκάντα, Σενεγάλη, Δημοκρατία της Νότιας Αφρικής</p> <p>8) Καραϊβική, όπως Αϊτή, Τζαμάικα, Τρινιδάδ και Τομπάγκο, Πουέρτο Ρίκο, Κούβα, Δομινικανή Δημοκρατία</p> <p>9) Νότια Αμερική και Μεξικό, όπως τροπικό δάσος του Αμαζονίου, Περού, Αργεντινή, Βραζιλία, Μεξικό</p> <p>10) Καναδάς και Ηνωμένες Πολιτείες</p>	<p>κοινότητα</p> <ul style="list-style-type: none"> • ακούν με προσοχή και συγκέντρωση ένα ευρύ ρεπερτόριο μουσικών ακροάσεων, στο οποίο περιλαμβάνεται μουσική άλλων λαών και πολιτισμών • τραγουδούν τραγούδια άλλων λαών και πολιτισμών με ρυθμική και μελωδική ακρίβεια • ανταποκρίνονται ελεύθερα σε μια μουσική ακρόαση μουσικής άλλων λαών και πολιτισμών με ποικιλία εκφραστικών τρόπων (κίνηση, ζωγραφική, παντομίμα κ.λπ.) • σέβονται και να εκτιμούν τη μουσική δημιουργία άλλων λαών και πολιτισμών • σέβονται και να είναι δεκτικοί/-ές στις μουσικές προτιμήσεις των άλλων • κατανοήσουν ότι η μουσική ταυτότητα ενός λαού προσδιορίζεται και δέχεται επιδράσεις από διαφορετικά πολιτισμικά στοιχεία • αντιληφθούν τις διαστάσεις του σύγχρονου ρεύματος της world music και τη σημασία της για τη συνεργασία και την επικοινωνία των ανθρώπων • συνειδητοποιήσουν ότι η πολιτισμική διαφορετικότητα δεν αποτελεί εμπόδιο για την επικοινωνία των ανθρώπων
	<p>Δημοφιλή μουσικά ρεύματα του 20ού – 21ου αιώνα</p> <p>Ragtime, jazz, rock and roll, rock, pop, soul, disco, reggae rap, hip-hop, techno, ambient, κ.ά.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • γνωρίσουν μουσικές δημοφιλών μουσικών ρευμάτων του 20ού και 21ου αιώνα και να διευρύνουν τις μουσικές προτιμήσεις τους • ακούν με προσοχή και συγκέντρωση ένα ευρύ ρεπερτόριο μουσικών ακροάσεων το οποίο συμπεριλαμβάνει και δημοφιλή μουσικά ρεύματα του 20ού-21ου αιώνα • εκφράζουν και να αιτιολογούν τα συναισθήματα, τις απόψεις και τις προτιμήσεις τους για μουσικά έργα που συνήθως ακούν και τραγουδούν • τραγουδούν ατομικά και σε ομάδες με μελωδική ακρίβεια, ορθό ρυθμό, σταθερή ταχύτητα τραγούδια που ανήκουν σε δημοφιλή μουσικά ρεύματα του 20ού και 21ου αιώνα • αυτοσχεδιάζουν και να συνθέτουν δίνοντας έμφαση σε έννοιες των ειδών μουσικής και μουσικών ρευμάτων του 20ού-21ου αιώνα • δημιουργούν τραγούδια (μουσική και στίχους) στο στιλ των μουσικών τους προτιμήσεων και να τα ερμηνεύουν μπροστά σε κοινό

		<ul style="list-style-type: none">• γνωρίζουν μουσικούς όρους στα αγγλικά, όπως ονόματα μουσικών οργάνων και στοιχεία μουσικής θεωρίας και πράξης• αναζητούν στο διαδίκτυο παρτιτούρες και οδηγούς μελωδίας/αρμονίας για δημοφιλή τραγούδια και να μπορούν να αναπαράγουν τη μουσική με όργανα και με τη φωνή
--	--	--

ΜΟΥΣΙΚΗ – Α', Β', Γ' ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ		
3ος Θεματικός Οργανωτής: Συνδέω τη Μουσική με άλλες τέχνες, μέσα και επιστήμες		
Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα
		Οι μαθητές/-τριες είναι σε θέση να:
Μουσική και άλλες τέχνες και μέσα	<p>Μουσική και άλλες τέχνες</p> <p>MME, διαφήμιση, jingles, κοινωνικά μέσα δικτύωσης, ραδιόφωνο, μουσική βιομηχανία</p> <p>Πνευματική ιδιοκτησία και δικαιώματα</p> <p>Soundtracks, ελληνικά και ξένα τραγούδια στον ελληνικό και ξένο κινηματογράφο και στα μούζικαλ</p> <p>Μουσικό βίντεο, βιντεοπαιχνίδια</p> <p>Νέες μορφές μουσικής έκφρασης, πολύτεχνα δρώμενα και διακαλλιτεχνικές προσεγγίσεις</p> <p>Μουσική και επαγγέλματα</p>	<ul style="list-style-type: none"> • συνδυάσουν τη μουσική με τον λόγο, την κίνηση, το θεατρικό παιχνίδι, τα εικαστικά και την κινούμενη εικόνα σε ένα επίπεδο συμβολικό, υπερβατικό και διαισθητικό • ανταποκρίνονται σε μια μουσική ακρόαση με ποικιλία εκφραστικών τρόπων (λόγος, θέατρο, κίνηση, ζωγραφική) • διακρίνουν τις σχέσεις των μουσικών ρευμάτων με αντίστοιχα ρεύματα άλλων τεχνών • συνδέσουν δημιουργικά τη μουσική με τον λόγο, το θέατρο, τα εικαστικά κ.ά. • κατανοήσουν τον λειτουργικό ρόλο της μουσικής σε άλλες τέχνες π.χ. στο θέατρο, στον κινηματογράφο, κ.ά. • συνειδητοποιήσουν την προσθετική δύναμη του ήχου στην εικόνα και της εικόνας στον ήχο • έρθουν σε επαφή με την τέχνη του κινηματογράφου, μέσα από τα τραγούδια και τα σάουντρακ που χρησιμοποιήθηκαν από την έβδομη τέχνη • συνειδητοποιήσουν τη σύνδεση της μουσικής με το ραδιόφωνο • κατανοήσουν τη δύναμη της μουσικής στη μετάδοση του διαφημιστικού μηνύματος • να σέβονται και να γνωρίζουν τα πνευματικά δικαιώματα της μουσικής που αντλούν από πηγές στο διαδίκτυο και να συνειδητοποιούν τις συνέπειες της πειρατείας της πνευματικής δημιουργίας • γνωρίσουν τα διαφορετικά επαγγέλματα που σχετίζονται με τη μουσική (π.χ. οργανοποιός, τραγουδιστής/-στρια, μαέστρος, συνθέτης/-τρια, μουσικός παραγωγός κ.ά.) • διερευνήσουν σύγχρονες μορφές έκφρασης και δημιουργίας • αναγνωρίζουν τους νέους τρόπους διαμοιρασμού και δημιουργίας της μουσικής μέσα από τα MME και τα κοινωνικά μέσα δικτύωσης, κατανοώντας την επιρροή τους στη μουσική βιομηχανία

<p>Μουσική και άλλα μαθήματα και επιστήμες</p>	<p>Μουσική και άλλα μαθήματα</p> <p>Μουσική και άλλες επιστήμες</p> <p>Φιλοσοφία STEAM</p> <p>Ακουστική οικολογία</p> <p>Μουσική τεχνολογία</p> <p>Αυτοσχέδια μουσικά όργανα</p> <p>Τραγούδια διαμαρτυρίας – Πολιτικό τραγούδι</p>	<ul style="list-style-type: none"> • συνδέσουν τη μουσική με τον λόγο, τα μαθηματικά, τη φυσική, τη γεωγραφία, την ιστορία, την κοινωνιολογία, την τεχνολογία και άλλα μαθήματα και επιστήμες με διαθεματικό και διεπιστημονικό τρόπο • δουν τις μαθηματικές αντιστοιχίες της μουσικής (μονόχορδο Πυθαγόρα, σειρές Φιμπονάτσι κ.λπ.) • συνδέσουν στοιχεία της ιστορίας της μουσικής με την ιστορία του ανθρώπινου πολιτισμού γενικότερα • συνδέσουν τη μουσική με τον λόγο • αναγνωρίσουν την κοινωνική δύναμη της μουσικής και τη λειτουργία των τραγουδιών διαμαρτυρίας • αξιοποιήσουν τη μουσική διεπιστημονικά μαζί με την επιστήμη, την τεχνολογία, τη μηχανική και τα μαθηματικά (STEAM) ως σημεία πρόσβασης για την καθοδήγηση της έρευνας, του διαλόγου και της κριτικής σκέψης • συνειδητοποιήσουν την άρρηκτη σχέση μεταξύ μουσικής και τεχνολογίας • αξιοποιούν τη μουσική τεχνολογία δημιουργικά στο πλαίσιο της ακρόασης, της εκτέλεσης και δημιουργίας μουσικής • δημιουργούν αυτοσχέδια μουσικά όργανα • δημιουργούν ηλεκτρονικά μουσικά όργανα με κατάλληλο λογισμικό • παρατηρήσουν, να ηχογραφήσουν και να χαρτογραφήσουν ήχους και ηχοτοπία της περιοχής και της καθημερινότητάς τους • αντιληφθούν την αξία που έχει η αίσθηση της ακοής για την ανθρώπινη ζωή και να ευαισθητοποιηθούν για τις συνέπειες του θορύβου στην ανθρώπινη υγεία και την ανάγκη προστασίας του ηχητικού περιβάλλοντος
--	--	---

ΜΟΥΣΙΚΗ – Α΄, Β΄, Γ΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ		
4ος Θεματικός Οργανωτής: Η Μουσική στη ζωή εντός κι εκτός σχολείου		
Θεματικά Πεδία	Θεματικές Ενότητες	Προσδοκώμενα Μαθησιακά Αποτελέσματα
		Οι μαθητές/-τριες είναι σε θέση να:
Μουσική εντός κι εκτός σχολείου	<p>Εκδηλώσεις σχολικές και εξωσχολικές</p> <p>Εκπαιδευτικά προγράμματα άτυπης εκπαίδευσης</p> <p>Μουσειακή αγωγή</p> <p>Εκδηλώσεις σχολικές και εξωσχολικές</p>	<ul style="list-style-type: none"> • νιώσουν τη χαρά και την ικανοποίηση που προσφέρει η παρουσίαση μιας εκδήλωσης με μουσική που εκτελείται ζωντανά και σε πραγματικό χρόνο ενώπιον κοινού • εκτελούν με άνεση ρεπερτόριο κατάλληλο για τη βαθμίδα τους, με μίμηση, με το αυτί και «prima vista» και να το εκτελούν από μνήμης και σε συνθήκες παράστασης • δημιουργήσουν ηχογραφήσεις των φωνητικών και οργανικών εκτελέσεών τους • παρακολουθούν ποικιλία μουσικών δρώμενων (συναυλίες, κοντσέρτα κτλ.) και να συμπεριφέρονται ανάλογα με την περίπτωση • αποκτήσουν δεξιότητες χορωδού και εκτελεστή μουσικού οργάνου, συμμετέχοντας σε φωνητικά, οργανικά σύνολα ή χορωδίες, που θα μπορούν να εμφανίζονται σε ποικίλες και διαφορετικές εκδηλώσεις εντός και εκτός σχολείου • νιώσουν τη χαρά της δημιουργίας και της αποδοχής του δημιουργήματός τους από το ενδοσχολικό και εξωσχολικό ακροατήριο • αποτιμούν τη συμμετοχή τους σε μουσικές εκδηλώσεις ή το αποτέλεσμα εκδηλώσεων που παρακολούθησαν βασισμένοι/-ες σε αξιολογικά κριτήρια, όπως τη σκηνική παρουσία, την καταλληλότητα του ύφους και τη συναισθηματική ερμηνεία • αποκτήσουν αυτοπεποίθηση στο να συμμετέχουν σε εκδηλώσεις και να εκτελέσουν τη δημιουργία τους σε κοινό στα πλαίσια μιας εκδήλωσης/ συναυλίας • απολαμβάνουν και να επιδιώκουν τη διάβιου συμμετοχή τους σε ομαδικές ή ατομικές μουσικές δραστηριότητες (εκτέλεσης ή μουσικής δημιουργίας) στα πλαίσια εκδηλώσεων στην ευρύτερη κοινότητα • συνειδητοποιήσουν τη δύναμη της μουσικής ως μέσου έκφρασης και επικοινωνίας, ως μέσου διαμαρτυρίας και ως επιτελεστικής εμπειρίας στα πλαίσια μιας συναυλίας

Το παρόν Πρόγραμμα Σπουδών θα εφαρμοστεί πιλοτικά - σε συνδυασμό με τα ισχύοντα Προγράμματα Σπουδών - σε όλα τα Πρότυπα και Πειραματικά Γυμνάσια της χώρας κατά τα σχολικά έτη 2021 - 2022 και 2022 - 2023.

Από το σχολικό έτος 2023 - 2024 θα εφαρμοστεί σε όλα τα Γυμνάσια της χώρας.

Η απόφαση αυτή να δημοσιευθεί στην Εφημερίδα της Κυβερνήσεως.

Αθήνα, 13 Δεκεμβρίου 2021

Η Υφυπουργός

ΖΩΗ ΜΑΚΡΗ